

Udbygningsbehovet på socialområdet

Analyse bestilt af forligskredsen i budget 2024

Sociale Forhold og Beskæftigelse, Borgmesterens Afdeling og Aarhus Ejendomme, 20. juni 2024

AARHUS
KOMMUNE

INDHOLD

3 | Baggrund og formål

6 | Konklusioner

9 | anbefalinger

12 | Status på arbejdet med interne pladser

25 | Den Sociale Bygningsprognose

31 | Økonomiske potentialer ved øget selvforsyning

BAGGRUND OG FORMÅL

BAGGRUND

UDVIKLING OG OMSTILLING PÅ SOCIALOMRÅDET

De seneste år har Aarhus Kommune hjulpet og støttet flere og flere aarhusianere til et selvstændigt liv i forskellige boformer, særligt botilbud til voksne. Det har betydet, at kommunens egne pladser i Aarhus er fyldt op. Når en ung i dag får brug for et botilbud, bliver det typisk uden for Aarhus – ofte væk fra netværk og familie.

Det kan have menneskelige konsekvenser. Og det sætter sig ikke mindst i socialområdets budgetter. Resten af landets kommuner står i samme situation – den kommunale botilbudskapacitet er udfordret, så kommunerne i højere grad køber pladser ude i byen. Pladser, som typisk er dyrere.

BESTILLING FRA BUDGET 2024

På den baggrund bestilte forligspartierne bag Budget 2024:

”en status på arbejdet med at etablere nære pladser samt [en analyse af] den fremtidige udbygning på området [...] med henblik på at understøtte Byrådets ambition om, at 80 % af aarhusianere med behov for døgntilbud senest fra 2035 skal bo i Aarhus Kommunes egne tilbud.”

- Uddrag fra budgetforlig 2024

Analysen skal ses i sammenhæng med et ønske fra forligsparterne om at fortsætte og skærpe implementeringen af Udviklings- og Omstillingsplanen på Sociale Forhold og Beskæftigelses område. Herunder et ønske om at have styrket fokus på at give borgerne mulighed for at bo tæt på deres familie og netværk, ved at Aarhus Kommune stiller flere interne tilbud til rådighed for borgerne.

Formålet med analysen er, at det ifm. budget 2025 kan drøftes, om der er behov for etablering af botilbudssamt børne- og ungehjemspladser i nærområdet, og hvordan dette i givet fald kan bidrage til at skabe en bedre økonomisk balance på socialområdet.

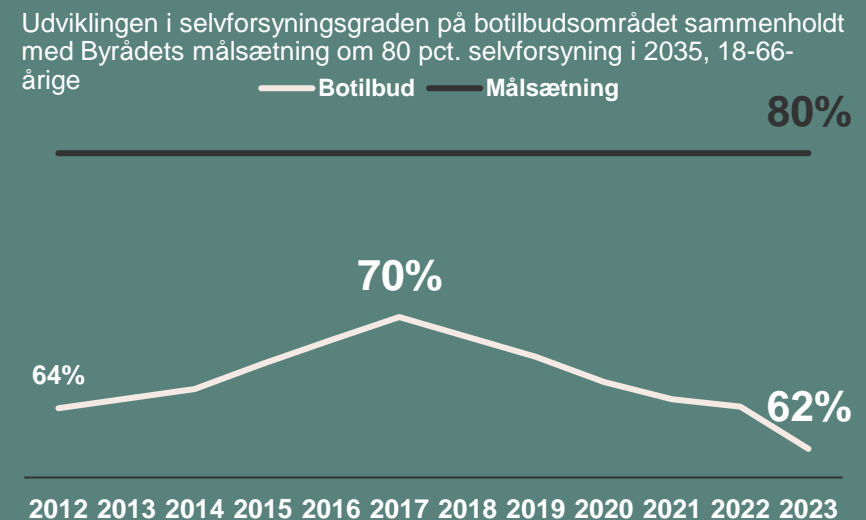
Endelig skal analysen ses i lyset af, at forligsparterne i budget 2024 har ønsket en afdækning af mulighederne for at udbygge de interne tilbud til borgere med autisme.

FAKTA OM SELVFORSYNINGSGRADEN PÅ VOKSENOMRÅDET

På det specialiserede voksenområde får borgerne i stigende grad et botilbud uden for Aarhus Kommune. Selvforsyningsgraden er et mål for, hvor mange botilbudspadser Aarhus Kommune selv driver ud af kommunens samlede pladsforbrug.

Eksterne leverandører af pladser kan være kommunale, regionale eller private aktører (fonde, selvejende institutioner, virksomheder mv.).

Figur 1 viser, at selvforsyningsgraden på botilbudsområdet er faldet siden 2017 til 62 pct., sådan at 38 pct., eller **ca. 4 ud 10, i dag får et tilbud uden for kommunen.**

LÆSEVEJLEDNING

Konklusioner og anbefalinger

Første afsnit indeholder analysens konklusioner. På baggrund af analysearbejdet er der også lavet anbefalinger til det videre arbejde med øget selvforsyning på socialområdet, herunder hvilke redskaber der kan tages i anvendelse for at bidrage til at realisere målsætningen om 80 pct. selvforsyning på socialområdet i 2035. I analysen er der størst fokus på botilbudsområdet, bl.a. fordi det er på dette område, at de mest markante økonomiske udfordringer er.

Igennem analysen vil der optræde fiktive eksempler på borgere, som har behov for botilbud, herunder hvad det betyder for den enkelte borger at få et tilbud i Aarhus Kommune i stedet for eksternt.

Status på selvforsyning på socialområdet

Andet afsnit indeholder en status på Aarhus Kommunes arbejde med etablering af interne pladser, selvforsyningsgraden mht. botilbudspladser og børne- og ungehjemspladser. Afsnittet indeholder også en sammenligning med udvalgte kommuners arbejde med øget selvforsyning.

Den Sociale Bygningsprognose

Tredje afsnit indeholder en analyse af det fremtidige udbygningsbehov på botilbuds- og børne- og ungehjemsområdet frem mod 2035. Analysen er lavet på baggrund af den forventede befolkningsudvikling og med hensyntagen til den allerede planlagte udbygning, særligt af botilbud.

Økonomiske og faglige potentialer ved øget selvforsyning

Fjerde afsnit indeholder en analyse af de økonomiske potentialer forbundet med øget selvforsyning på socialområdet, herunder økonomiske potentialer ift. driften af tilbud samt øget kommunal udligning. Afsnittet kommer også ind på forholdet mellem botilbud oprettet efter serviceloven, såkaldte servicelovsboliger, og botilbud i almene ældre- og handicapboliger oprettet efter almenboligloven.

Tværmagistratslig arbejdsgruppe

Analysen er udarbejdet af en arbejdsgruppe på tværs af Sociale Forhold og Beskæftigelse, Aarhus Ejendomme og Borgmesterens Afdeling.

KONKLUSIONER

SOCIALE FORHOLD
OG BESKÆFTIGELSE
Aarhus Kommune

ANALYSENS HOVEDKONKLUSIONER

STATUS PÅ ARBEJDET MED INTERNE PLADSER

I 2023 modtog 1546 **helårspersoner et botilbud**, mens **261 helårspersoner var på børne- og ungehjem**.

Aarhus Kommune har en **intern botilbudskapacitet på 1075 pladser**. Den interne kapacitet af **børne- og ungehjem er 192 pladser**. På botilbudsområdet er 846 etableret i almene boliger, mens 229 er etableret i servicelovsboliger.

SELVFORSYNINGSGRADEN ER FALDET

I 2023 var **selvforsyningsgraden 62 pct. for botilbud og 55 pct. for børne- og ungehjem**. På botilbudsområdet er **selvforsyningsgraden faldet siden 2017** fra 70 pct. til 62 pct. i 2023. På børne- og ungehjemsområdet har selvforsyningsgraden ligget omkring 55 pct. siden 2017.

Selvforsyningsgraden i 2023 er højest for botilbud i almene boliger, ca. 80 pct., mens den er hhv. 33 pct. (§108) og 39 (§107) pct. for servicelovsboliger.

DER ER AFSAT MIDLER TIL 335 BOTILBUDSPLADSER

Der er i tidligere budgetforlig planlagt og **afsat finansiering til udbygninger af 335 botilbudspladser frem mod 2032** og 24 børne- og ungehjemspladser inden 2032.

Der er afsat anlægsmidler til at bygge 248 pladser i almene boliger og 87 pladser i servicelovsboliger frem mod 2032.

MARKANT STIGNING I EKSTERNE KØB AF BOTILBUDSPLADSER

Siden 2017 er **køb af pladser på eksterne midlertidige og længerevarende botilbud steget markant**. Fra hhv. 114 og 95 helårspersoner i 2017 til hhv. 226 og 139 helårspersoner i 2023. En stigning på 75 pct.

Dette skyldes bl.a., at **Aarhus Kommunes interne servicelovsboligkapacitet er fuldt udnyttet**, hvorfor det er nødvendigt at købe eksterne tilbud.

SERVICELOVSBOLIGER KAN VÆRE BILLIGERE PÅ SIGT

Fra 2013-16 blev der bygget mange botilbudspladser i almene boliger, mens der blev opført få servicelovsboliger.

Årsagen er særligt, at **almene boliger er uden for anlægsramme** og er billigere at opføre, mens servicelovsboliger ligger inden for anlægsramme. **På længere sigt kan servicelovsboliger dog være billigere**.

ANALYSENS HOVEDKONKLUSIONER

BEHOV FOR 115-167 YDERLIGERE BOTILBUDSPLADSER

På botilbudsområdet er der udover de planlagte 335 pladser behov for at **finansiere og bygge 115 og op til 167 yderligere pladser inden 2035** for at opnå 80 pct. selvforsyning. Med planlagte udbygninger skal der **samlet etableres 450 pladser**.

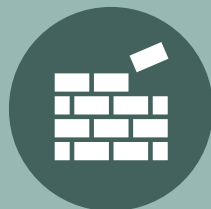
Der er et **finansieringsbehov på 213 til 309 mio. kr. i 2025-2035**, hvis målsætningen om 80 pct. selvforsyning skal nås.

MEST REALISTISK MED BEHOV FOR 167 YDERLIGERE PLADSER

På botilbudsområdet er der lavet to scenarier for behovet for udbygning af pladser.

I **scenarie 1** gennemføres alle planlagte kapacitetsudvidelser rettidigt, og andelen af personer med behov for botilbud følger den historiske udvikling. I **scenarie 2** forudsættes en mindre gunstig udvikling. Det giver et øget udbygningsbehov for at nå 80 pct. selvforsyning i 2035.

BEHOV FOR 51 YDERLIGERE BØRNE- OG UNGEHJEMSPLADSER

På børne- og ungehjemsområdet er der udover de planlagte 24 pladser **behov for at finansiere og bygge ca. 51 yderligere pladser** frem mod 2035 for at opnå målsætningen om 80 pct. selvforsyning.

Med den planlagte udbygning skal der **samlet etableres 75 pladser**.

BOTILBUDSOMRÅDET DRIVER UDGIFTSUDVIKLINGEN

Den økonomiske udvikling på **botilbudsområdet er hovedårsagen til de strukturelle udfordringer** på socialområdet.

Udgifterne til botilbud er steget med 325 mio. kr. siden 2018. Det udgør ca. 70 pct. af den samlede udgiftsstigning på 460 mio. kr. på voksenområdet i perioden.

INTERNE PLADSER ER BILLIGERE END EKSTERNE

Der er et økonomisk potentiale forbundet med øget selvforsyning. **Potentialet er ca. 0,3 mio. kr. for hver person, der får et internt tilbud i stedet for et eksternt**, heraf kan 0,1 mio. kr. henføres til lavere driftsudgifter og 0,2 mio. kr. til øget kommunal udligning.

Ved udbygning af yderligere 115 botilbudspladser er der et varigt potentiale på 29 mio. kr.

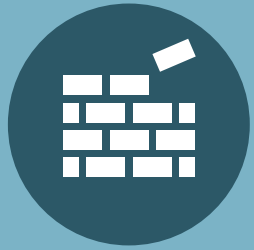
ANBEFALINGER

SOCIALE FORHOLD
OG BESKÆFTIGELSE
Aarhus Kommune

ANBEFALINGER TIL ØGET SELVFORSYNING PÅ BOTILBUDS- OG BØRNE- OG UNGEHJEMSOMRÅDET

ETABLÉR FLERE SERVICELOVS-BOLIGER

Det anbefales, at der **bygges flere botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108** mhp. at understøtte en bæredygtig økonomisk udvikling og styrke muligheden for at tilpasse støtten til borgerens skiftende behov gennem livet.

Manglen på servicelovsboliger udfordrer driftsøkonomien i Sociale Forhold og Beskæftigelse, bl.a. ved at flere og flere borgere placeres i eksterne tilbud. Særligt vil flere tilbud efter § 107 **give borgere mulighed for at få en bolig i Aarhus tæt på familie og netværk og forbedre Aarhus Kommunes styringsmuligheder.**

Anbefalingen kan søges realiseret gennem **nybyggeri** eller omdannelse af **eksisterende boligmasse.**

GØR MERE BRUG AF MIDLERTIDIGE LEJEKONTRAKTER

I de kommende år vil der blive opført ca. 248 botilbudslignende tilbud efter almenboliglovens § 105. I denne type botilbud har borgeren rettigheder som en almindelig lejer.

Det anbefales, at fokus på mulighederne for midlertidige lejemål i almene boliger styrkes, fx gennem lejekontrakter, der udløber, når borgeren er 35 år. På den måde kan indsatsen i højere grad tilpasses udvikling i borgerens støttebehov.

KONKRETISÉR OG FØLG OP PÅ SELVFORSYNINGSMÅLSÆTNING

Det anbefales, at der udarbejdes en mere **differentieret selvforsyningsmålsætning**. Fx målsætninger for, hvilke specifikke målgrupper der købes pladser til eksternt, og hvilke der sikres interne tilbud til.

Det anbefales, at der indføres en delmålsætning om, at der i **2029 skal være et bestemt selvforsyningsniveau** på botilbudsområdet mhp. at understøtte realisering af Byrådets målsætning i 2035.

Det anbefales ligeledes, at Sociale Forhold og Beskæftigelse ifm. forhandlinger om anlægsmidler **fremlægger en kort status for arbejdet med selvforsyning** på det sociale område samt en bygningsprognose.

SKAB SAMMENHÆNG MELLEM SELVFORSYNING OG FAGLIGE STRATEGIER

Det anbefales, at de faglige strategier anvendes til at pege på, **hvordan øget selvforsyning kan understøtte udvikling af den interne tilbudsvifte**, så den imødekommer borgernes behov og **stiller de rette tilbud til rådighed, så borgerne kan få den rette støtte i alle livets faser.**

INDTÆNK BOTILBUD I KOMMUNEPLANLÆGNINGEN

Det anbefales, at målsætningen om 80 pct. selvforsyning på botilbudsområdet og området for børne- og ungehjem i højere grad **indtænkes i kommuneplanlægningen.**

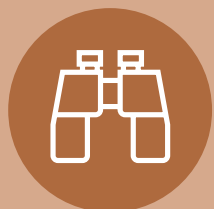
ANBEFALINGER FRA DET NATIONALE EKSPERTUDVALG PÅ SOCIALOMRÅDET

KOMMUNAL KAPACITET ER AFGØRENDE

Et underudbud af botilbudspladser fører til **svag konkurrence**, som fører til **højere priser**. Det er derfor hensigtsmæssigt med tilstrækkelig offentlig kapacitet.

Tilstrækkelig botilbudskapacitet er et afgørende reguleringsredskab, som potentielt kan modvirke fordyrende prisfastsættelse.

SERVICELOVSBOLIGER ER BILLIGERE PÅ LANGT SIGT

Ekspertudvalget vurderer, at etableringen af servicelovsboliger frem for almene boliger **på lang sigt er billigere**.

Botilbudspladser efter almenloven er en kortsigtet besparelse på anlægs-rammen, som ofte **afskærer kommunen fra efterfølgende at flytte borgerne til billigere tilbud**.

SERVICELOVSBOLIG GIVER MERE FLEKSIBILITET

Flere midlertidige pladser **reducerer unødige bindinger** på borgernes ophold, og **giver dermed mere fleksibilitet**.

En øget fleksibilitet vil forbedre kommunens mulighed for at sikre **bedre udnyttelse af den eksisterende kapacitet** på botilbudsområdet, såvel som at give **bedre forudsætninger for fremadrettet planlægning**.

STØRRE UDBUD AF BOTILBUD GIVER FORØGET LIVSKVALITET

En bredere tilbudsvifte og mere fleksibilitet forbedrer kommunens mulighed for at **understøtte rette match mellem borgerens behov og tilbuddet**.

Gennem et bedre udbud af botilbudspladser kan man **styrke støtten og øge livskvaliteten** for borgeren.

MARKEDSVILKÅR ER UDFORDRET

Botilbudspladser sælges i dag **principielt under markedslignende vilkår**.

En række forhold vedrørende prisfastsættelse, kontraktindgåelse og kapaciteten på botilbudsområdet vurderes imidlertid at **hæmme mulighederne for at høste fordelene ved konkurrence** og vil tendere til at være fordyrende for kommunerne.

BAGGRUND

Den 3. april 2024 offentliggjorde Ekspertudvalget på socialområdet ("Tranæs-udvalget") sine anbefalinger til en bæredygtig faglig og økonomiske udvikling på socialområdet. Udvalget peger på, at 54 pct. af udgiftsstigningen på socialområdet på landsplan kan henføres til botilbudsområdet, ligesom det særligt er her, at kommunerne er forhindret i at foretage lokale prioriteringer. Derfor har udvalget med deres anbefalinger bl.a. haft et særligt fokus på botilbudsområdet. Derudover blev der med aftale om kommunernes økonomi for 2024 afsat en pulje til udvidelse af den kommunale botilbudskapacitet, som Aarhus Kommune har søgt. Tilsagn forventes i juni 2024.

STATUS PÅ ARBEJDET MED INTERNE PLADSER, HERUNDER SELVFORSYNINGSGRADEN

SOCIALE FORHOLD
OG BESKÆFTIGELSE
Århus Kommune

FAKTABLAD – MIDLERTIDIGE BOTILBUD

I midlertidige botilbud efter servicelovens § 107 kan **borgeren bo og bl.a. modtage socialpædagogisk bistand, praktisk hjælp og pleje, træning og ledsagelse.** Der kan ikke sættes en bestemt tidsmæssig grænse for opholdet.

Samlet set var ca. **506 unikke borgere** i 2023 visiteret til et midlertidigt botilbud, svarende til 370 helårssydelselser.

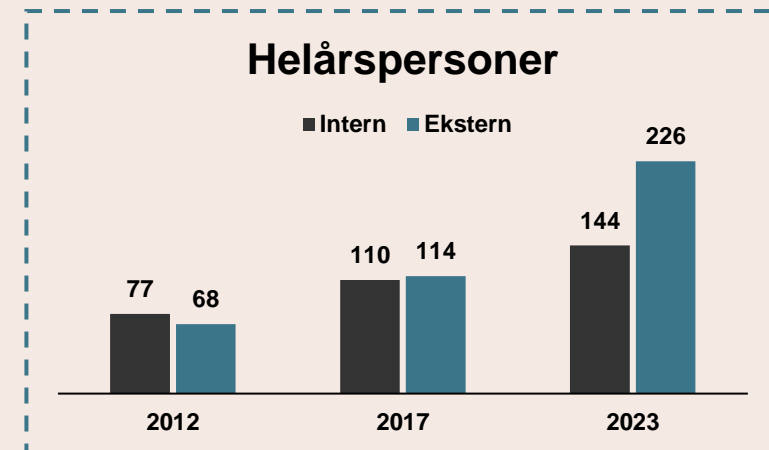
Formålet med et ophold i et midlertidigt botilbud er at afhjælpe problemer eller optræne, vedligeholde og udvikle færdigheder, så **borgeren bliver i stand til at klare hverdagen i en almindelig bolig.** Endvidere kan et formål være afklaring af borgerens behov for et længerevarende tilbud.

Størstedelen af borgerne i et midlertidigt botilbud bor hos eksterne leverandører. 1 ud af 3 bor på et midlertidigt botilbud i Aarhus Kommune.

Aarhus Kommune brugte ca. **370 mio. kr.** på midlertidige botilbud i 2023. Den årlige bruttogennemsnitsomkostning per helårssydelse er ca. **1,0 mio. kr.**

FAKTABLAD – LÆNGEREVARENDE BOTILBUD

Længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 er målrettet **borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne**, som har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling.

Samlet set var ca. **235 unikke borgere** i 2023 visiteret til et længerevarende botilbud, svarende til 207 helårssydelselser.

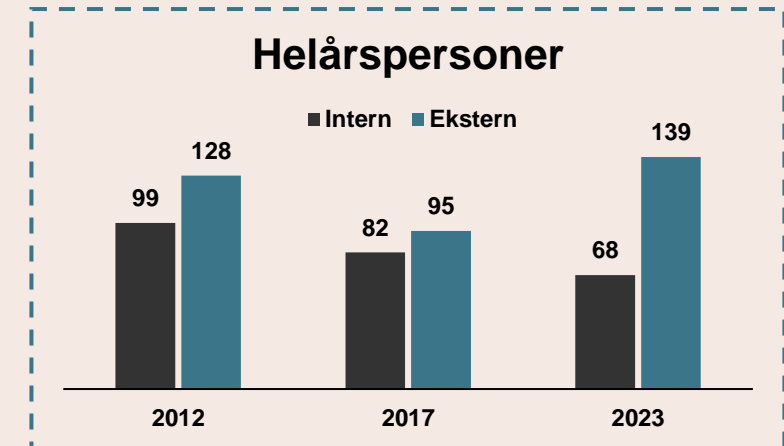
Formålet med opholdet på et længerevarende botilbud er både at sikre, at borgeren får dækket et **længerevarende behov for omfattende støtte, pleje og omsorg døgnet rundt**, samt at **udvikle og vedligeholde borgerens psykiske, fysiske og sociale funktioner**.

1 ud af 3 bor på et længerevarende botilbud i Aarhus Kommune. **Størstedelen af borgerne på længerevarende botilbud bor således hos eksterne leverandører.**

Aarhus Kommune brugte ca. **335 mio. kr.** på længerevarende botilbud i 2023. Den årlige bruttogennemsnitsomkostning per helårssydelse er ca. **1,6 mio. kr.**

FAKTABLAD – BOTILBUDSLIGNENDE TILBUD

Botilbudslignende tilbud er botilbud og bofællesskaber etableret i boliger efter **almenboliglovens § 105**, hvor borgeren også modtager **bostøtte efter servicelovens § 85**.

Borgeren har rettigheder som en lejer og har en lejekontrakt.

Samlet set var ca. **1.040 unikke borgere** i 2023 visiteret til et botilbudslignende tilbud, svarende til 969 helårssydelsers.

Borgere, som bor i botilbudslignende tilbud, har forskellige udfordringer og støttebehov. **Der er stor forskel på omfanget af støtte, som leveres til borgerne på sådanne tilbud.**

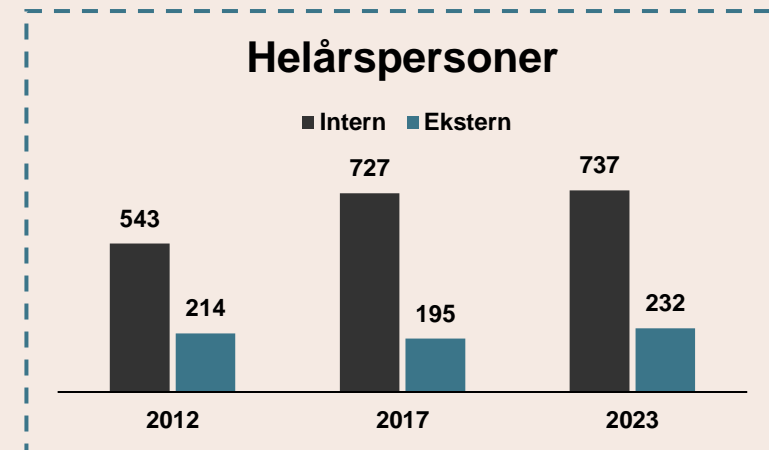
4 ud af 5 borgere, som modtager støtten, bor på et botilbudslignende tilbud i Aarhus Kommune.

1 ud af 5 borgere på et botilbudslignende tilbud bor således hos en ekstern leverandør.

Aarhus Kommune brugte ca. **555 mio. kr.** på botilbudslignende tilbud i 2023.

Den årlige bruttogennemsnitsomkostning per helårssydelse er ca. **570.000 kr.**

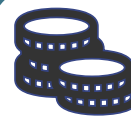

IDA – 24 ÅR

I takt med at selvforsyningsgraden øges, vil det i højere grad blive muligt at tilbyde Ida et internt tilbud i Aarhus.

Driftsudgifter kan reduceres med minimum 88.000 kr. årligt. Besparselsen kan være større som i Idas tilfælde.

Årlig udgift på et eksternt botilbud: 886.950 kr.

Årlig udgift på et internt botilbud: 567.575 kr.

Besparselse: 36 pct. af eksternt pris

Ida er en 24-årig kvinde diagnosticeret med autisme og en psykiatrisk bidiagnose. Hun har haft udfordringer med sociale interaktioner og regulering af følelser siden sine teenageår. Ida oplever ofte intense følelsesmæssige reaktioner, hvilket kan føre til panikanfald og **selvskadende adfærd**. Hun bor hos sin familie, men hendes behov for støtte og skærmning er blevet for store til, at de kan håndtere det alene, og de er ikke trygge ved at stå med ansvaret for Idas selvskadende adfærd.

Ida har brug for et botilbud, hvor hun kan modtage støtte og skærmning i et trygt og struktureret miljø. Hun har behov for hjælp til dagligdags opgaver som at holde styr på sin medicin, strukturere sin dag og håndtere sociale interaktioner. Derudover har hun brug for psykologisk støtte til at arbejde med sine følelsesmæssige udfordringer og strategier til at håndtere stress og angst. På et botilbud kan Ida få adgang til professionel hjælp fra sundheds- og socialfagligt personale og få den nødvendige terapi og behandling for at håndtere sine udfordringer. Endelig kan Ida få rammer, hvor hun kan arbejde med sine personlige mål.

Faglige potentialer: Hvad betyder det for Ida at få et internt tilbud frem for et eksternt?

Helhedsorientering og bedre koordination. Medarbejdere og ledere på tværs af myndighed og udførerled i et internt tilbud er i daglig eller ugentlig kontakt og kender hinanden. Derfor er det lettere for forskellige faggrupper at koordinere og samarbejde om Idas støtteindsatser, hvilket giver en mere helhedsorienteret indsats. Et internt tilbud giver desuden bedre mulighed for at samarbejde med behandlingspsykiatrien i regionen, hvis et eksternt tilbud ligger uden for Region Midt. Et eksternt botilbud i en anden region vil ofte betyde en helt ny opstart i regionspsykiatrien.

Hurtigere handling. Et internt tilbud giver bedre mulighed for at reagere umiddelbart på Idas behov uden at skulle afvente beslutninger på et eksternt tilbud. Dette er vigtigt i tilfælde af akutte behov eller kritiske situationer, hvor øjeblikkelig handling er nødvendig, fx set i lyset af Idas selvskadende adfærd.

Tættere opfølgning. Den tættere kontakt mellem medarbejdere og ledere gør det nemmere at opretholde en løbende opfølgning på Idas progression og behov. Dette muliggør en mere dynamisk tilpasning af støtten i overensstemmelse med hendes udvikling og livssituation.

Nærhed til familie og venner. Ida kan nemmere holde kontakten med familie, venner og omgangskreds, når hun bliver boende i Aarhus.

BOTILBUD

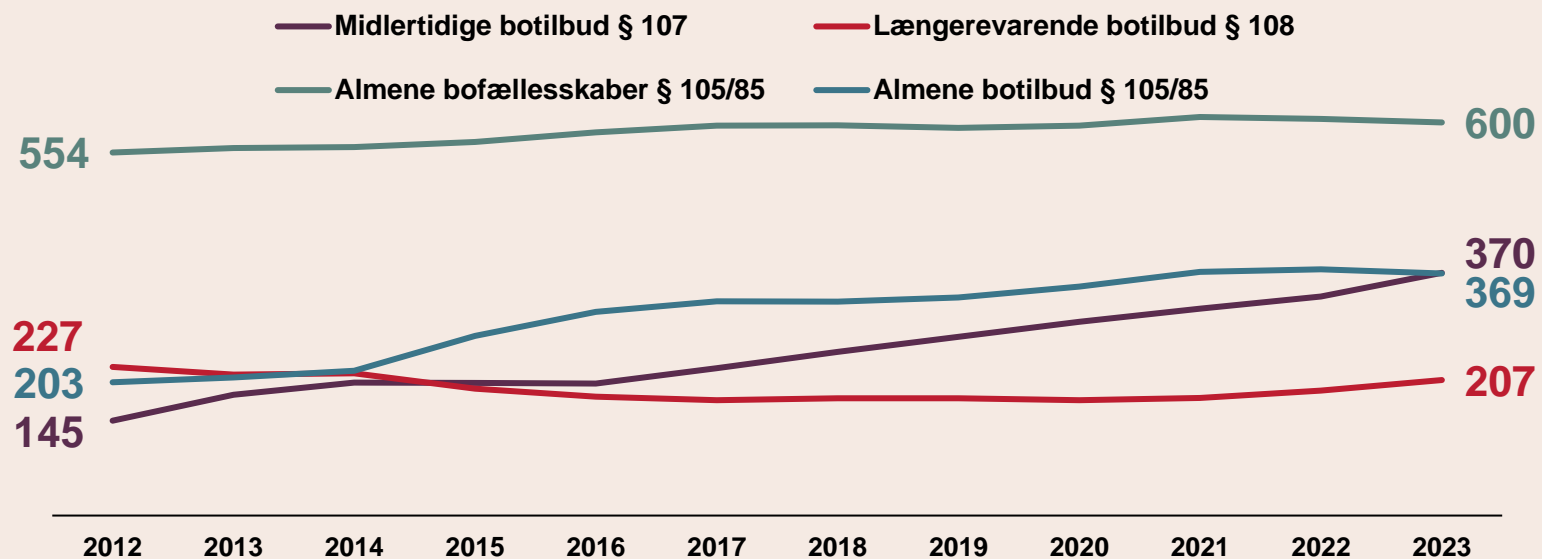

Fra 2012-2023 har der samlet set været en stigende efterspørgsel efter botilbudspladser i Aarhus Kommune fra ca. 1.129 til 1.546 helårspersoner. Efterspørgslen er særligt steget for midlertidige botilbud efter servicelovens § 107 og botilbudslignende tilbud etableret i boliger efter almenboliglovens § 105.

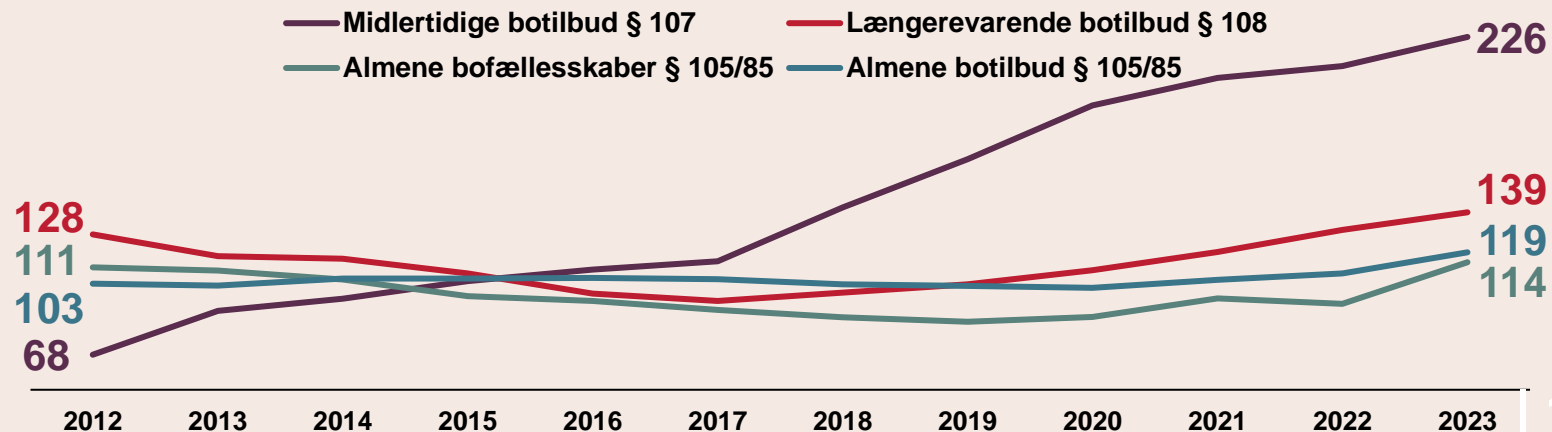
Antallet af helårspersoner i eksterne midlertidige botilbud er i perioden steget med 158. Det svarer til en forøgelse på 232 pct. Eksternt køb på øvrige boligtyper er hen over årene forblevet på et mere stabilt niveau. Dog er der på tværs af boligtyper sket en stigning siden 2017.

Der kan ikke gives en entydig forklaring på stigningen i antallet af personer med behov for et botilbud. Men det vurderes, at det bl.a. hænger sammen med øget kompleksitet i borgernes støttebehov, øget og forbedret diagnosticering samt stigende mistro blandt børn og unge.

EFTERSPØRGSEL SIDEN 2012 ER SÆRLIGT STEGET PÅ MIDLERTIDIGE OG ALMENE BOTILBUD

SIDEN 2017 ER DER SKET EN MARKANT STIGNING I KØB AF EKSTERNE PLADSER PÅ MIDLERTIDIGE BOTILBUD

BOTILBUD

På botilbud er selvforsyningsgraden faldet stødt siden 2017. Udviklingen kan særligt tilskrives mangel på intern kapacitet i servicelovsboliger. Eksterne køb har derfor været stigende i både midlertidige og længerevarende botilbud.

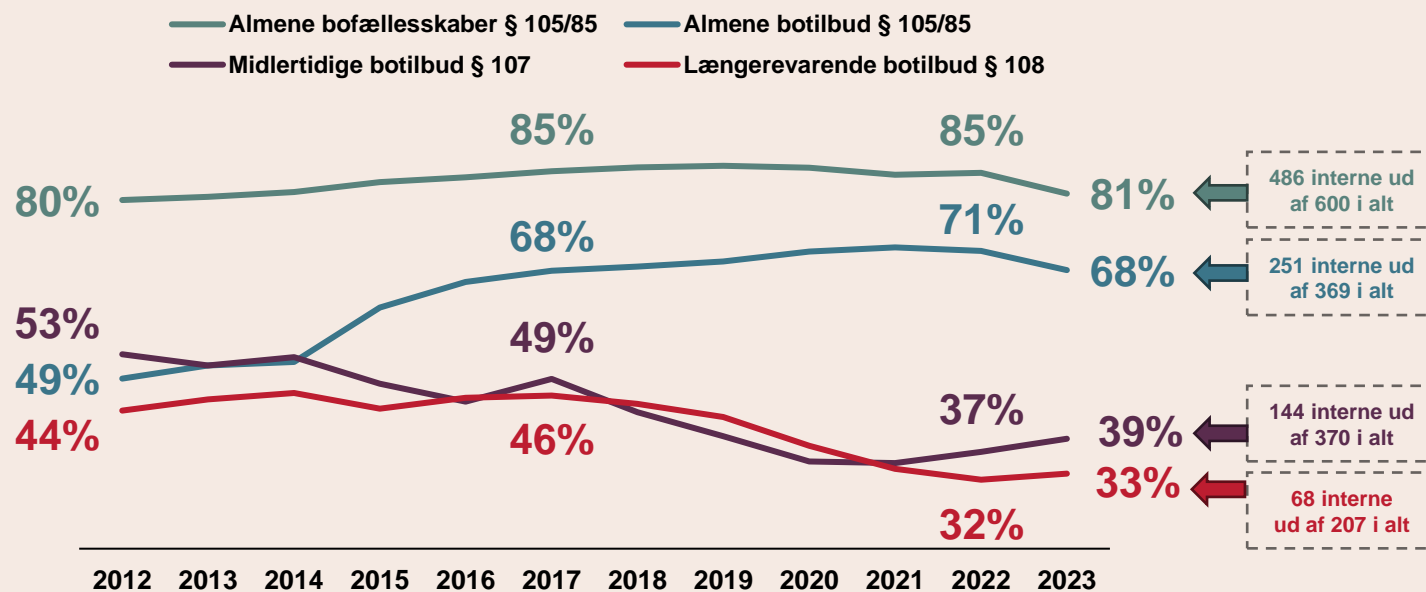
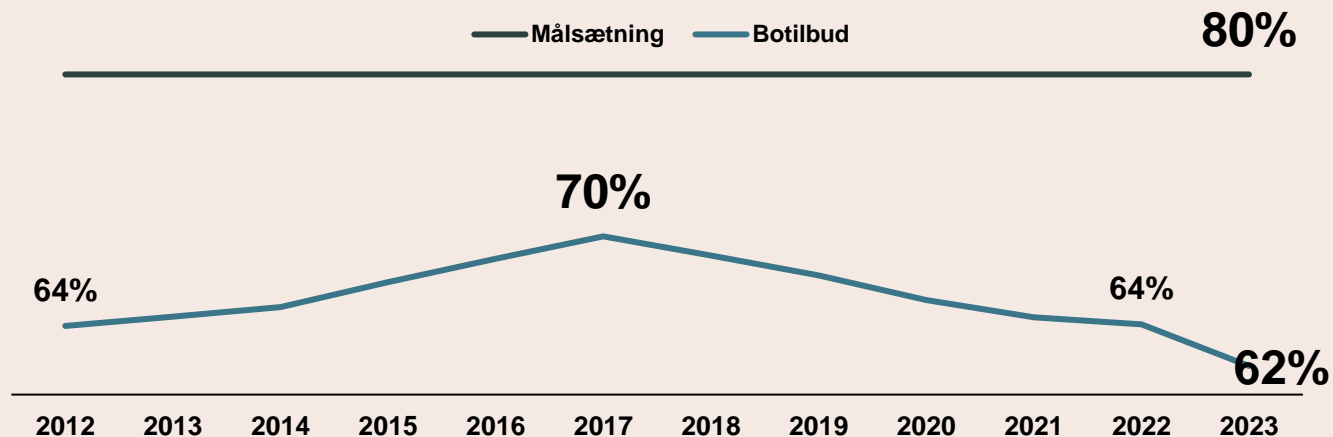

Med forlig om budget 2024 bekræftede Byrådet sin ambition om, at 80 pct. af aarhusianere med behov for botilbud eller børne- og ungehjem senest fra 2035 tilbydes en plads i Aarhus Kommunes egne tilbud.

Selvforsyningsgraden er særligt lav ved servicelovsboliger. Her har den været faldende i det meste af perioden, mens den for almene boliger har været stigende.

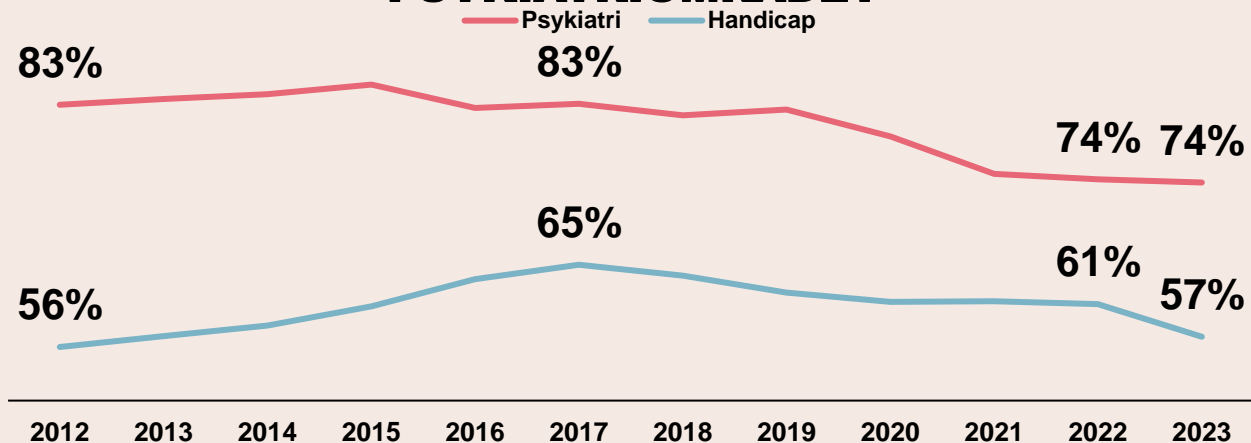
*Ændringen fra 2022-23 på botilbud generelt og i almene botilbud og bofællesskaber dækker over, at driftsoverenskomst med Solbakken og Birkebakken er opsagt, således at tilbuddene nu er eksterne.

SIDEN 2017 ER SELVFORSYNINGSGRADEN FALDET. DET GÆLDER SÆRLIGT FOR SERVICELOVSBOLIGER

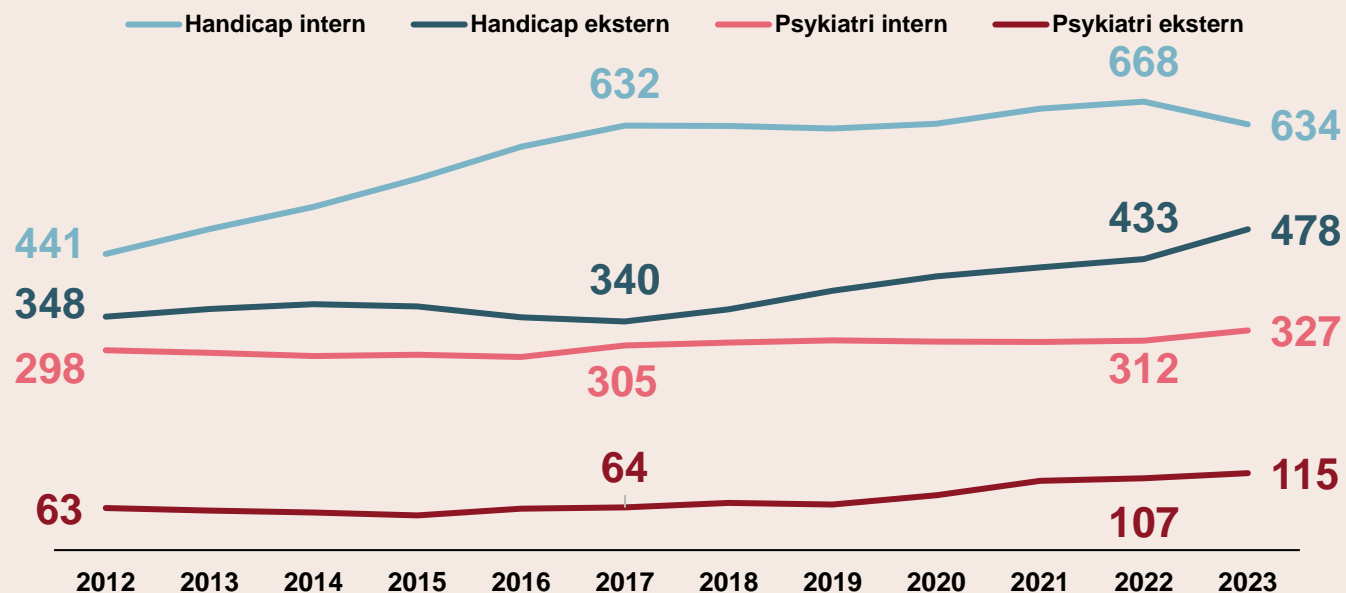

SELVFORSYNINGSGRADEN ER HØJERE PÅ PSYKIATRIOMRÅDET

SIDEN 2017 ER ØGET EFERSPØRGSEL PRIMÆRT BLEVET DÆKKET AF FLERE EKSTERNE KØB

BOTILBUD

Hvis man opdeler botilbudsområdet i pladser på psykiatriområdet og handicapområdet, kan man se, at selvforsyningsgraden har været og er højere på psykiatriområdet.

Begge områder har oplevet et fald i selvforsyningsgrad siden 2017, sådan at psykiatriområdet i dag har en lavere selvforsyningsgrad end i 2012, mens handicapområdets er på samme niveau. Psykiatrien har i dag en mindre selvforsyning end for 11 år siden. Handicapområdet er på ca. samme niveau.

Fra 2012-2017 var der stor vækst i efterspørgslen fra borgere med handicap. Behovet blev dækket af udvidelser i den interne kapacitet, særligt gennem botilbud i almene boliger.

På begge områder har den interne aktivitet været stabil siden 2017. Øget efterspørgsel er dermed i perioden blevet dækket af flere eksterne køb.

* Ændringerne på handicapområdet fra 2022-23 dækker over, at driftsoverenskomst med Solbakken og Birkebakken er opsagt, således at tilbuddene nu er eksterne.

FAKTABLAD – BØRNE- OG UNGEHJEM

Børn og unge **kan anbringes på børne- og ungehjem**. Før *Barnets Lov* blev de betegnet som døgninstitutioner eller socialpædagogiske opholdssteder. Formålet med ændringen er bl.a. at signalere til børnene og de unge, at alle stederne yder hjælp, og at det ikke er bedre at være anbragt det ene frem for det andet sted.

Samlet set var ca. **280 unikke borgere** i 2023 visiteret til et børne- og ungehjem i form af et døgntilbud, svarende til 199 helårssydelselser.

Samtidig var ca. **432 unikke borgere** visiteret til døgnaflastning svarende til 63 helårssydelselser.

Formålet med indsatsen på anbringelsessteder er at **varetage omsorg og sikre tryghed, trivsel og udvikling** for de anbragte børn og unge.

Der arbejdes målrettet med at understøtte **udvikling i gode sociale fællesskaber**, læring, uddannelse, beskæftigelse og forebyggelse af kriminalitet

Halvdelen af borgerne bor på børne- og ungehjem hos eksterne leverandører. 1 ud af 2 bor dermed på et børne- og ungehjem i Aarhus Kommune.

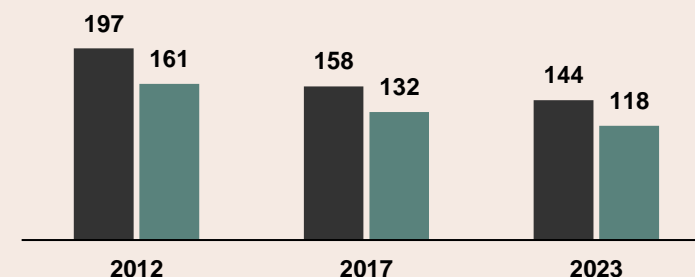

Aarhus Kommune brugte ca. **300 mio. kr. på børne- og ungehjem** i 2023.

Den årlige bruttogennemsnitsomkostning per helårssydelse er ca. **1,5 mio. kr.**

Helårspersoner

■ Intern ■ Ekstern

BØRNE- OG UNGEHJEM

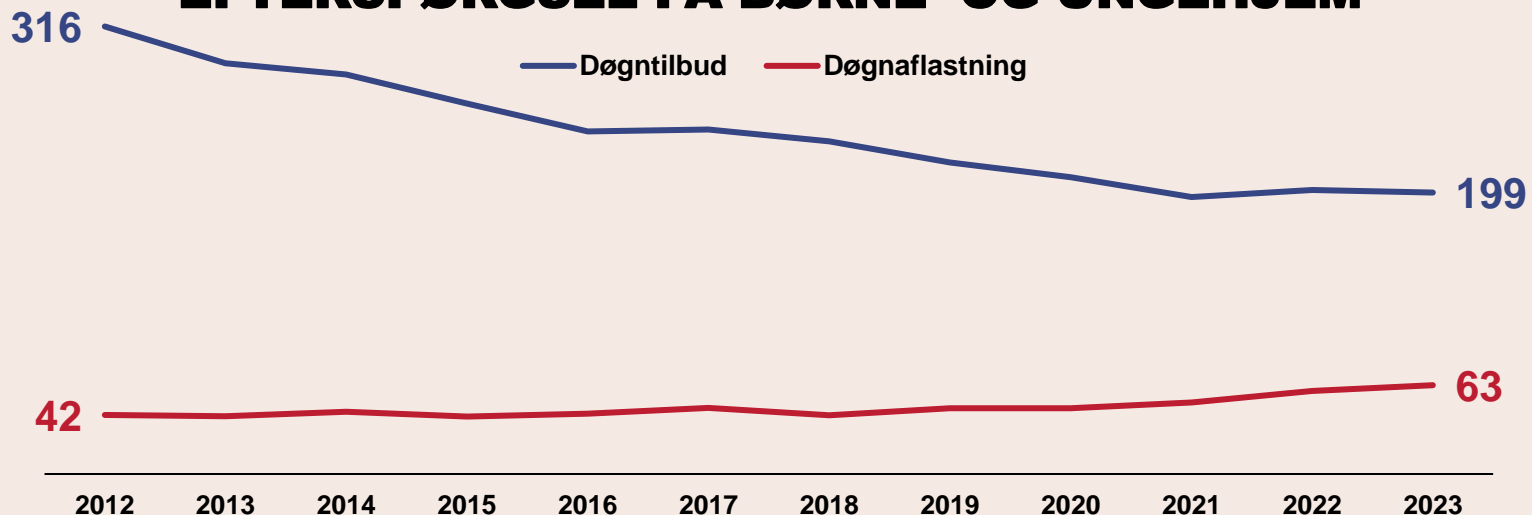
Fra 2012 til 2023 har der samlet set været faldende efterspørgsel efter pladser på børne- og ungehjem. Dette afspejler bl.a. en ambition om i højere grad at anbringe børn og unge i plejefamilier.

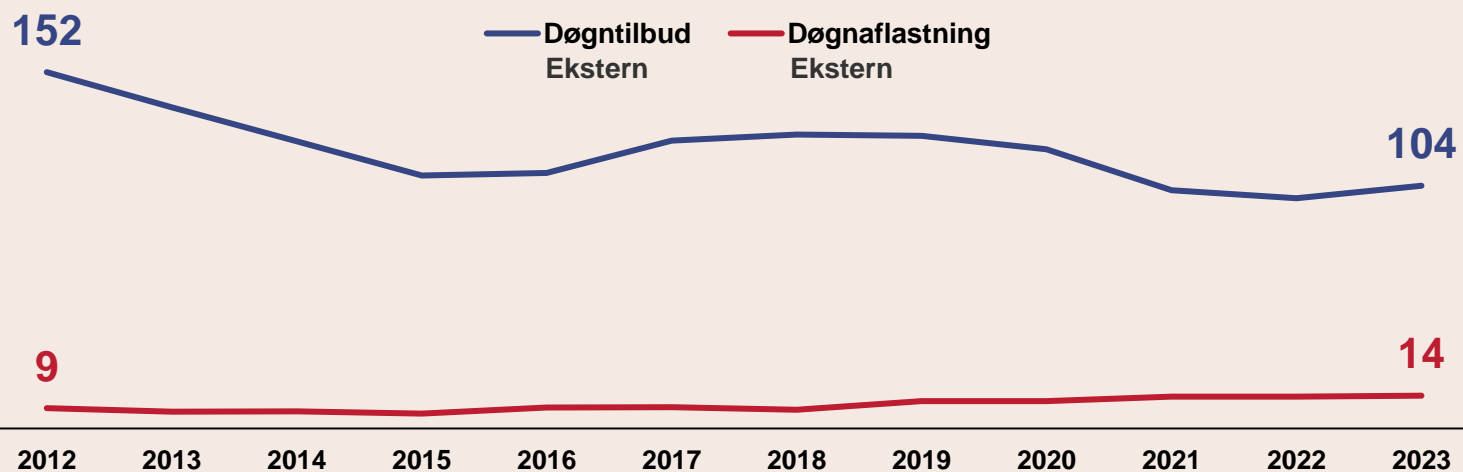
Antallet af helårspersoner i eksterne børne- og ungehjem er siden 2012 faldet med 48. Det svarer til et fald på 32 pct.

Det eksterne køb af døgnaflastningspladser har dels et begrænset omfang, og dels har niveauet været stabilt hen over perioden.

BEVÆGELSEN MOD ANBRINGELSE I PLEJEFAMILIER HAR FØRT TIL FALDENDE EFTERSPØRGSEL PÅ BØRNE- OG UNGEHJEM

SAMTIDIG ER DET EKSTERNE KØB AF PLADSER FALDET STØDT

BØRNE- OG UNGEHJEM

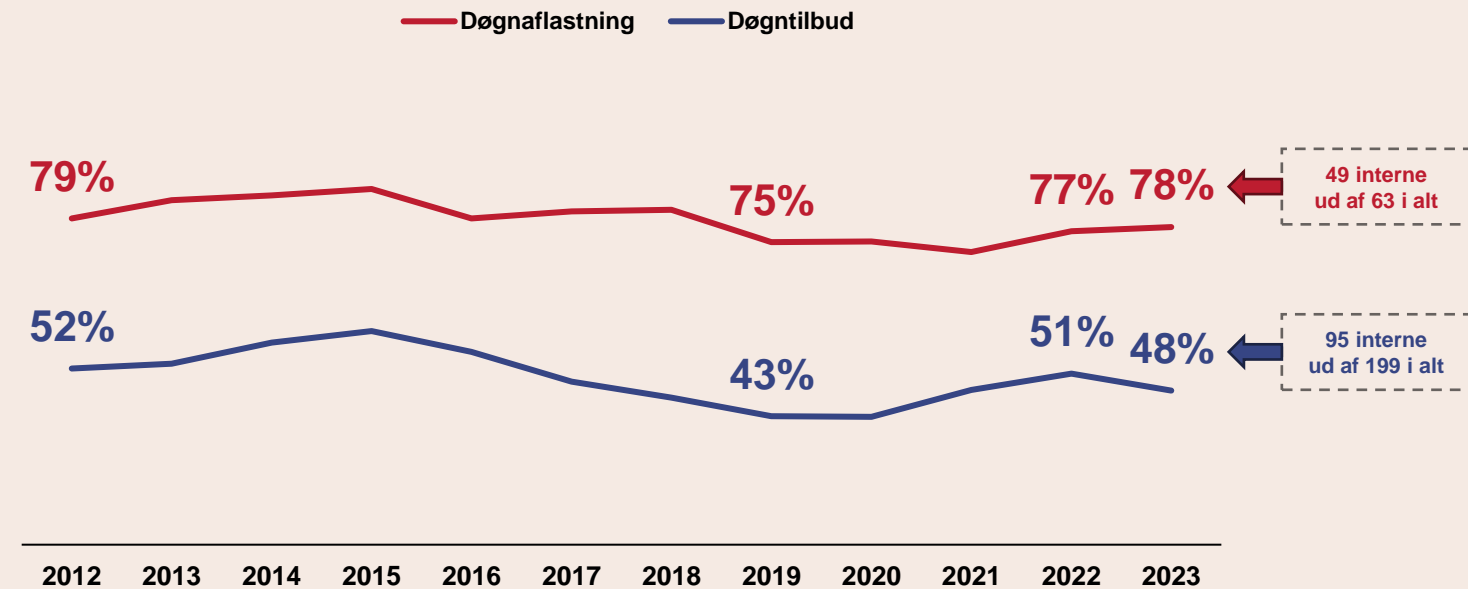
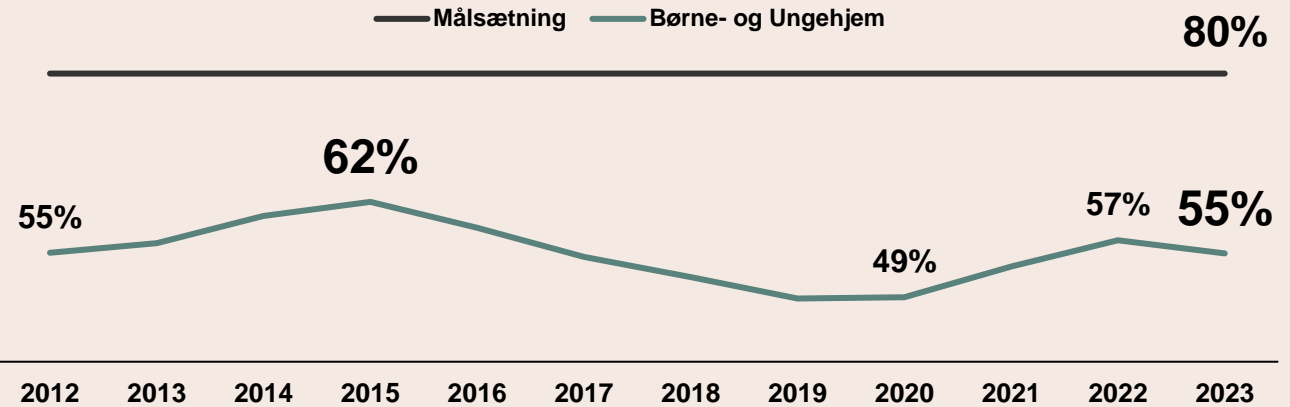

Med forlig om budget 2024 bekræftede Byrådet sin ambition om, at 80 pct. af aarhusianere med behov for botilbud eller døgntilbud senest fra 2035 tilbydes en plads i Aarhus Kommunes egne tilbud.

På børne- og ungeområdet er der i de seneste år blevet arbejdet målrettet med at øge antallet af borgere i interne tilbud. Selvforsyningsgraden er således steget siden 2019.

DE SENESTE ÅR ER DER ARBEJDET MÅLRETTET PÅ AT TILBYDE FLERE BØRN OG UNGE EN PLADS I AARHUS

ØGET SELVFORSYNING PÅ SOCIALOMRÅDET ER EN MÅLSÆTNING PÅ TVÆRS AF KOMMUNER

Hvordan arbejder andre kommuner med selvforsyning?

Det samlede billede på tværs af de undersøgte kommuner er, at

- der arbejdes med at øge selvforsyningsgraden på botilbudsområdet både af faglige og økonomisk hensyn.
- der er en opfattelse af, at det er billigere at drive interne tilbud sammenlignet med eksterne tilbud.
- der opleves et udgiftspres på området, som søges løst bl.a. gennem udbygning af botilbudskapaciteten.

	Selvforsyning	Økonomiske potentialer
Esbjerg	Arbejder med nærhedsprincip om, at borgere skal bo tæt på relationer. Fokuserer på udbygning af servicelovsboliger .	Fremhæver, at selvforsyning giver bedre mulighed for styring af økonomiske rammer og kompetenceudvikling af personale. På sigt forløser det økonomiske potentialer.
Odense	Har vedtaget en 'Leverandør-strategi' med ambition om øget selvforsyning . Foretrækker etablering af servicelovsboliger pga. bedre fleksibilitet.	Regner med at spare 15 pct. på driftsudgifterne, når en borger får et internt tilbud i stedet for et eksternt. Det faglige argument er det samme, som fremlægges i denne rapport.
Aalborg	Har strategi om at have kapacitet til at placere borgere internt i videst mulige omfang ud fra både faglige og økonomiske betragtninger.	Fremhæver, at øget selvforsyning giver bedre mulighed for styring af økonomiske rammer og kompetenceudvikling af personale. På sigt kan det give økonomiske potentialer.
Randers	Har i 2023 vedtaget en 'Boligplan II' med målsætning om, at 72 pct. af borgere fremover kan tilbydes et botilbud indenfor kommunegrænsen. Omdanner desuden 31 boliger til servicelovsboliger. Øget selvforsyning kobles til udvikling af faglige miljøer for medarbejdere.	Fremhæver, at kommunen modtager øget kommunal udligning på ca. 3-400.000 kr. årligt., når en borger modtager et internt i stedet for eksternt tilbud. Som led i 'Boligplan II' modtager socialforvaltningen merudligningen, når en borger hjemtages.
Horsens	Søger at udvide den kommunale botilbudskapacitet , og sigter efter at bygge flere servicelovsboliger .	

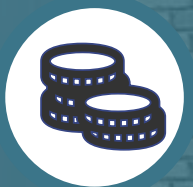

HJALMER – 19 ÅR

I takt med at selvforsyningsgraden øges, vil det i højere grad blive muligt at tilbyde Hjalmer et internt tilbud i Aarhus.

Driftsudgifter kan reduceres med minimum 150.000 kr. årligt. Besparselsen kan være større som i Hjalmer's tilfælde.

Årlig bruttoudgift på et eksternt botilbud: 1.506.720 kr.

Årlig bruttoudgift på et internt botilbud: 559.545 kr.

Besparelse: 62 pct. af eksternt pris

Hjalmer er en 19-årig ung mand med autismspektrum-forstyrrelse og moderat udviklingshæmning. Han bor sammen med sine forældre, som oplever, at det bliver mere og mere udfordrende at imødekomme hans behov for støtte og omsorg. Hjalmer har svært ved at klare sig selv i hverdagen og har behov for **støtte til praktiske opgaver som personlig hygiejne, madlavning og rengøring**. Og ved selv små forandringer bliver Hjalmer **udadreagerende**. Forældrene mangler desuden redskaber til at opøve færdigheder og udfordre ham kognitivt.

Hjalmer har brug for et botilbud, hvor han kan få den nødvendige pædagogiske støtte, hjælp til praktiske opgaver og personlige gøremål samt pleje og omsorg. Formålet med indsatsen er at give Hjalmer mulighed for at leve et selvstændigt og meningsfuldt liv med den rette støtte og skærmning. På en tilknyttet dagbeskæftigelsesplads kan Hjalmer deltage i meningsfulde aktiviteter og arbejde med personlige udviklingsmål.

Faglige potentialer: Hvad betyder det for Hjalmar at få et internt tilbud frem for et eksternt?

I Hjalmer's sag er der flere fordele forbundet med et internt fremfor et eksternt botilbud ift. at understøtte hans trivsel og udvikling.

Helhedsorientering og bedre koordination. Medarbejdere og ledere på tværs af myndighed og udførerled i et internt tilbud er i daglig eller ugentlig kontakt og kender hinanden. Derfor er det nemmere at samarbejde om at skræddersy den rette støtte til Hjalmer, hvilket i højere grad skaber et helhedsorienteret tilbud.

Tættere opfølgning og fleksibilitet. Den tættere kontakt mellem medarbejdere og ledere gør det nemmere at opretholde en løbende opfølgning på Hjalmer's progression og behov. Det giver mulighed for en mere dynamisk tilpasning af støtten i overensstemmelse med Hjalmer's udvikling og individuelle behov, samtidig med at den mest effektive anvendelse af ressourcer sikres.

Nærhed til familie og venner. Hjalmer kan nemmere holde kontakten med familie, venner og omgangskreds, når han bliver boende i Aarhus.

DEN SOCIALE BYGNINGSPROGNOSE

SOCIALE FORHOLD
OG BESKÆFTIGELSE
Aarhus Kommune

DEN SOCIALE BYGNINGSPROGNOSE

Formål

Den Sociale Bygningsprognose har til formål at prognosticere behovet for botilbud og børne- og ungehjem over en 10-årig tidshorisont fra 2025-2035. Fokus i denne rapport er på, hvad udbygningsbehovet er, hvis Byrådets målsætning om 80 pct. selvforsyningsgrad skal nås inden 2035.

To scenarier på botilbudsområdet

På botilbudsområdet er der udarbejdet to scenarier for, hvad det vil kræve at opfylde Byrådets målsætning om 80 pct. selvforsyningsgrad i 2035. Et optimistisk 'best case'-scenarie og et mindre optimistisk 'most likely-case'-scenarie.

Scenarie 1: Best case

Det første scenarie prognosticerer, hvor mange botilbudspladser der vil blive behov for at bygge for at nå 80 pct. selvforsyningsgrad i 2035, såfremt alle planlagte kapacitetsudvidelser gennemføres. På botilbudsområdet er der allerede planlagt opførelse af og bevilget finansiering til en betydelig mængde almene boliger og en mindre del servicelovsboliger frem mod 2032, i alt 335 pladser. Det er vurderingen, at dette er det mindst sandsynlige scenarie, da erfaringer tilsiger, at man må forvente, at den planlagte udbygning forløber langsommere end planlagt.

Scenarie 2: Most likely-case

Det andet scenarie prognosticerer ligeledes, hvor mange botilbudspladser der vil blive behov for at bygge for at nå 80 pct. selvforsyningsgrad i 2035. Scenariet adskiller sig fra det første ved, at forventningerne til udviklingen er mindre optimistiske. Det kan fx være, at efterspørgslen efter pladser bliver større end forventet, så der er behov for at købe flere eksterne pladser. Eller det kan være, at de planlagte kapacitetsudvidelser bliver forsinkede. Og endelig kan det være, at allerede afsatte anlægsmidler ikke er tilstrækkeligt til at opføre det planlagte antal pladser, fx hvis midlerne i højere grad bliver brugt på servicelovsboliger frem for almene boliger, som er billigere de første år. Alle tre parametre kan rykke sig, og helt konkret er scenarie 2 udformet sådan, at pladssammensætningen er ændret, så der bliver bygget flere servicelovsboliger, færre almene boliger og dermed samlet set et lavere antal botilbudspladser frem mod 2033.

Prognosens forudsætninger

Den Sociale Bygningsprognose bygger på Aarhus Kommunes befolkningsprognose fra 2023*. Derudover bygger prognosen på den historiske udvikling i efterspørgslen på botilbud og børne- og ungehjem blandt aarhusianere.

På botilbudsområdet er der de seneste år kommet flere personer med behov for et botilbud, samtidig med at andelen af aarhusianere, der modtager et botilbud, er steget. Forudsætningen i prognosen er, at denne udvikling fortsætter de næste 10 år, sådan at flere aarhusianere får brug for et botilbud, i takt med at befolkningsantallet stiger, samtidig med at andelen af aarhusianere, der har brug for et botilbud, stiger.

Derudover bygger prognosen på den historiske udvikling ift. kapacitet, eksternt køb samt salg til andre kommuner. Endelig tager bygningsprognosen udgangspunkt i allerede planlagte kapacitetsudvidelser, som er besluttet ifm. den 10-årige anlægsinvesteringsplan samt budgetforlig.

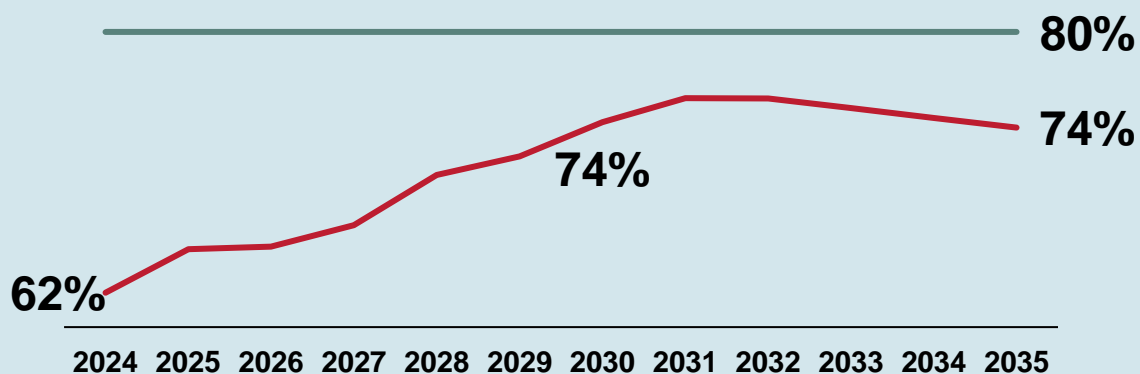
*Borgmesterens Afdeling er i april 2024 kommet med den seneste befolkningsprognose, som opjusterer forventningen til det samlede befolkningstal i Aarhus Kommune i 2034 med ca. 10.000 borgere. Dette vil alt andet lige medføre en større efterspørgsel på både voksen- og børneområdet og dermed øge behovet for pladser på både botilbud og på børne- og ungehjem.

BEST CASE: DER MANGLER 115 BOTILBUDSPLADSER FREM MOD 2035 FOR AT REALISERE BYRÅDETS MÅLSÆTNING OM 80 PCT. SELVFORSYNING

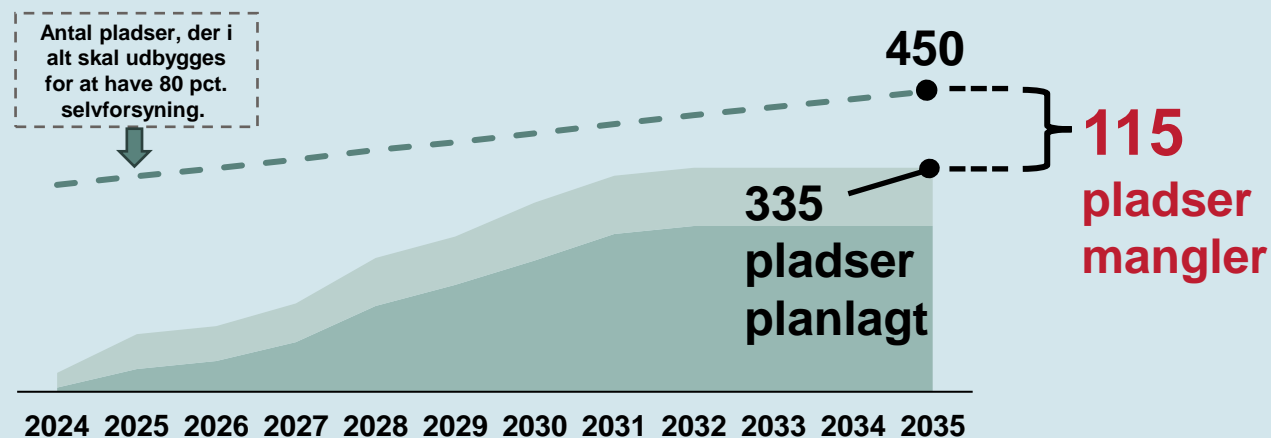
Udvikling i selvforsyningsgraden i best case-scenariet uden yderligere udbygning

— Målsætning — Selvforsyningsgrad

Der er behov for en samlet udbygning på 450 pladser i 2035 for at nå 80 pct. selvforsyning

■ Almene boliger ■ Servicelovs boliger

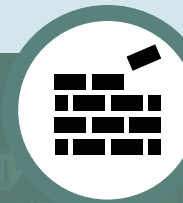

I dette scenarie forudsættes det, at der sker en udbygning af alle 335 planlagte botilbudspladser frem mod 2035. Udbygningerne imødekommer til dels den stigende efterspørgsel, og kan til dels mindske eksternt køb.

I dette scenarie er planlagte udbygninger ikke tilstrækkelige til at nå 80 pct. selvforsyningsgrad i 2035.

Selvforsyningsgraden forventes med planlagte udbygninger at stige frem mod 2031 til 74 pct., hvorefter den uden yderligere udbygning vil være faldende.

Der er behov for udbygning af yderligere 115 botilbudspladser inden 2035, hvis Byrådets målsætning om 80 pct. selvforsyning skal realiseres.

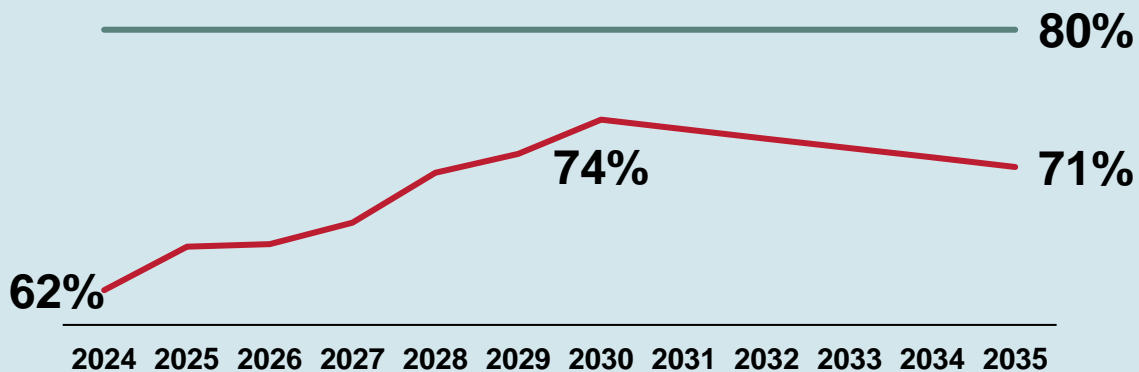

MOST LIKELY-CASE: DER MANGLER 167 BOTILBUDSPLADSER FREM MOD 2035 FOR AT REALISERE BYRÅDETS MÅLSÆTNING OM 80 PCT. SELVFORSYNING

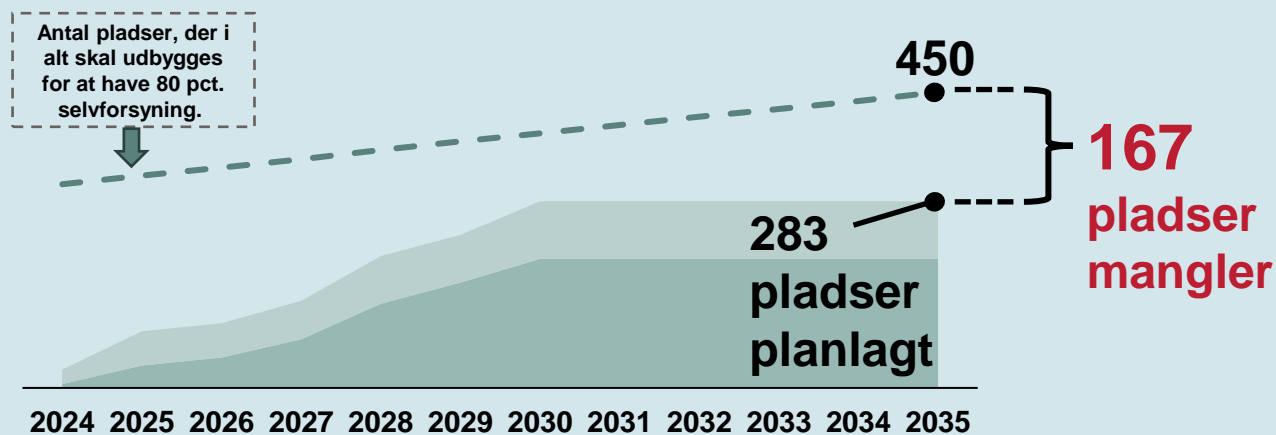
Udvikling i selvforsyningsgraden i most likely-case-scenariet uden yderligere udbygning

— Målsætning — Selvforsyningsgrad

Der er behov for en samlet udbygning på 450 pladser i 2035 for at nå 80 pct. selvforsyning

■ Almene boliger ■ Servicelovs boliger

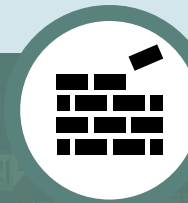
I dette scenarie forudsættes det, at der sker en udbygning på 283 pladser ud af de 335 planlagte udbygninger.

Konkret er der taget udgangspunkt i, at allerede afsatte anlægsmidler i højere grad bruges på servicelovsboliger i stedet for almene boliger. Det vil reducere den samlede udbygning, fordi den kommunale anlægsudgift til en servicelovsbolig er højere end for en almen bolig.

Planlagte udbygninger er ikke tilstrækkelige til at nå 80 pct. selvforsyningsgrad i 2035 i dette scenarie.

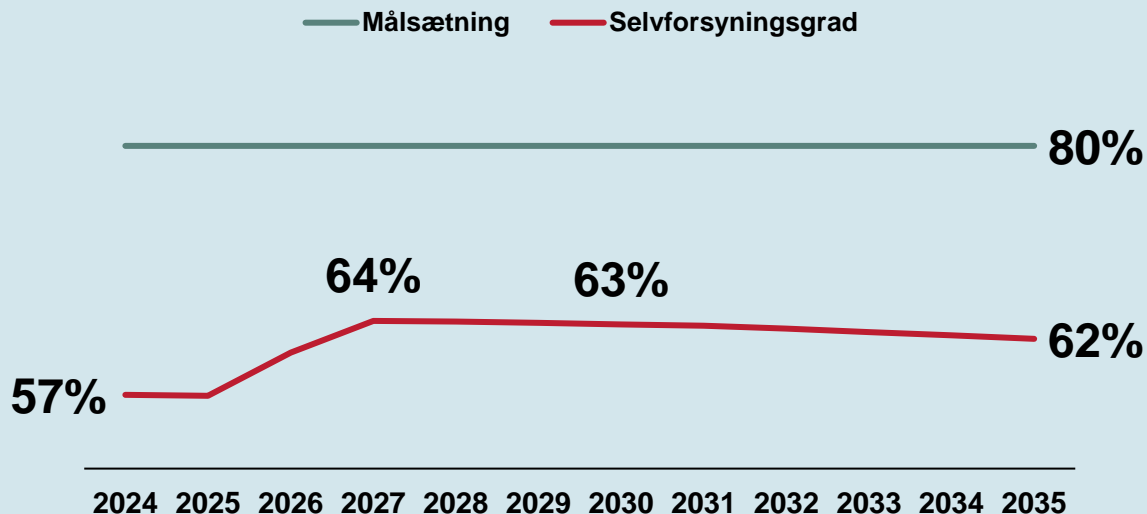
Selvforsyningsgraden forventes med planlagte udbygninger at stige frem mod 2030 til 71 pct., hvorefter den uden yderligere udbygning vil være faldende.

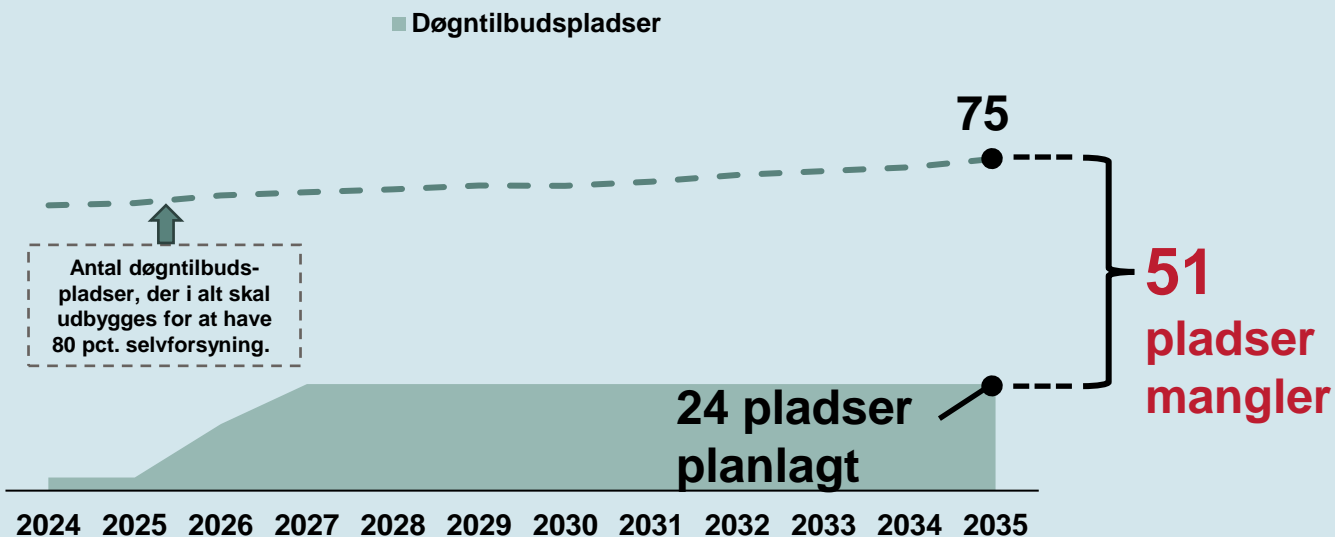
Der er behov for udbygning af yderligere 167 botilbudspladser inden 2035, hvis Byrådets målsætning om 80 pct. selvforsyning skal realiseres.

DER MANGLER 51 BØRNE- OG UNGEHJEMSPLADSER FREM MOD 2035 FOR AT REALISERE BYRÅDETS MÅLSÆTNING OM 80 PCT. SELVFORSYNING

Udvikling i selvforsyningsgraden uden yderligere udbygning

Der er behov for en samlet udbygning på 75 pladser i 2035 for at nå 80 pct. selvforsyning

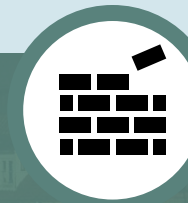

Frem mod 2035 er der planlagt udbygning af 24 døgntilbudspladser. Udbygningerne imødekommer til dels stigende efterspørgsel, og kan til dels mindske eksternt køb.

Planlagte udbygninger er ikke tilstrækkelige til at nå 80 pct. selvforsyningsgrad i 2035.

Selvforsyningsgraden forventes med planlagte udbygninger at stige frem mod 2027 til 64 pct., hvorefter den uden yderligere udbygning vil være faldende.

Der er behov for udbygning af yderligere 51 børne- og ungehjemsplasser inden 2035, hvis Byrådets målsætning om 80 pct. selvforsyning skal realiseres.

OLIVER – 27 ÅR

OLIVER 27 ÅR – BOR HOS SINE FORÆLDRE

Oliver er 27 år og er diagnosticeret med **infantil autisme, mental retardering af lettere grad og opmærksomhedsforstyrrelse**. Oliver bor hjemme ved forældrene og får et dagtilbud i Aarhus Kommune. Oliver **følges af behandlingspsykiatrien**, og han er i lavdosis medicinsk behandling. Oliver er blevet **mere udadreagerende** den seneste tid og stjæler fx knive og sakse til at ødelægge ting. Derfor kan Oliver ikke være uden opsyn hverken i eller uden for hjemmet. Oliver har samtidig svært ved at indgå i sociale relationer.

Oliver mestrer ikke selv almindelig daglig levevis og har brug for en struktureret ramme, genkendeligt personale og omgivelser, hvor han kan være under opsyn. **Familien har et stort ønske om, at Oliver forbliver i Aarhus**, og fortæller, at Oliver er meget glad for sit dagtilbud. Der afsøges for nuværende aflastning samme sted som dagtilbuddet, men med tiden vil der blive behov for et botilbud til Oliver. **På de mest oplagte botilbud er der sjældent plads**, så der kan være behov for at finde et tilbud uden for Aarhus Kommune for at kunne imødekomme Oliveres støttebehov.

I takt med at selvforsyningsgraden øges, vil det i højere grad blive muligt at tilbyde Oliver et internt tilbud i Aarhus.

Driftsudgifter kan reduceres med minimum 85.000 kr. årligt.

Årlig udgift på et eksternt botilbud: 3.285.000 kr.

Årlig udgift på et internt botilbud: 2.956.500 kr.

Besparelse: Minimum 10 pct. af ekstern pris

Faglige potentialer: Hvad betyder det for Oliver at få et internt tilbud frem for et eksternt?

Helhedsorientering og bedre koordination. Medarbejdere og ledere på tværs af myndighed og udførerled i et internt tilbud er i daglig eller ugentlig kontakt og kender hinanden. Derfor er det nemmere at samarbejde om at skræddersy den rette støtte til Oliver, hvilket i højere grad skaber et helhedsorienteret tilbud.

Tættere opfølgning og fleksibilitet. Den tættere kontakt mellem medarbejdere og ledere gør det nemmere at opretholde en løbende opfølgning på Oliveres progression og behov. Det giver mulighed for en mere dynamisk tilpasning af støtten i overensstemmelse med Oliveres udvikling og individuelle behov, samtidig med at den mest effektive anvendelse af ressourcer sikres.

Hurtigere handling. Et internt tilbud giver bedre mulighed for at reagere umiddelbart på Oliveres behov uden at skulle afvente beslutninger på et eksternt tilbud. Dette er vigtigt i tilfælde af akutte behov eller kritiske situationer, hvor øjeblikkelig handling er nødvendig.

Nærhed til familie og venner. Oliveres familie har et stort ønske om, at han kan blive i Aarhus, som vil kunne imødekommes med et internt tilbud. På kort sigt vil det muliggøre en bedre overgang fra forældrenes hjem, som vil kunne mindske den udadreagerende adfærd.

ØKONOMISKE POTENTIALER VED ØGET SELVFORSYNING

SOCIALE FORHOLD
OG BESKÆFTIGELSE
Aarhus Kommune

UDVIKLING SIDEN 2012 PÅ DET SPECIALISEREDE VOKSENOMRÅDE

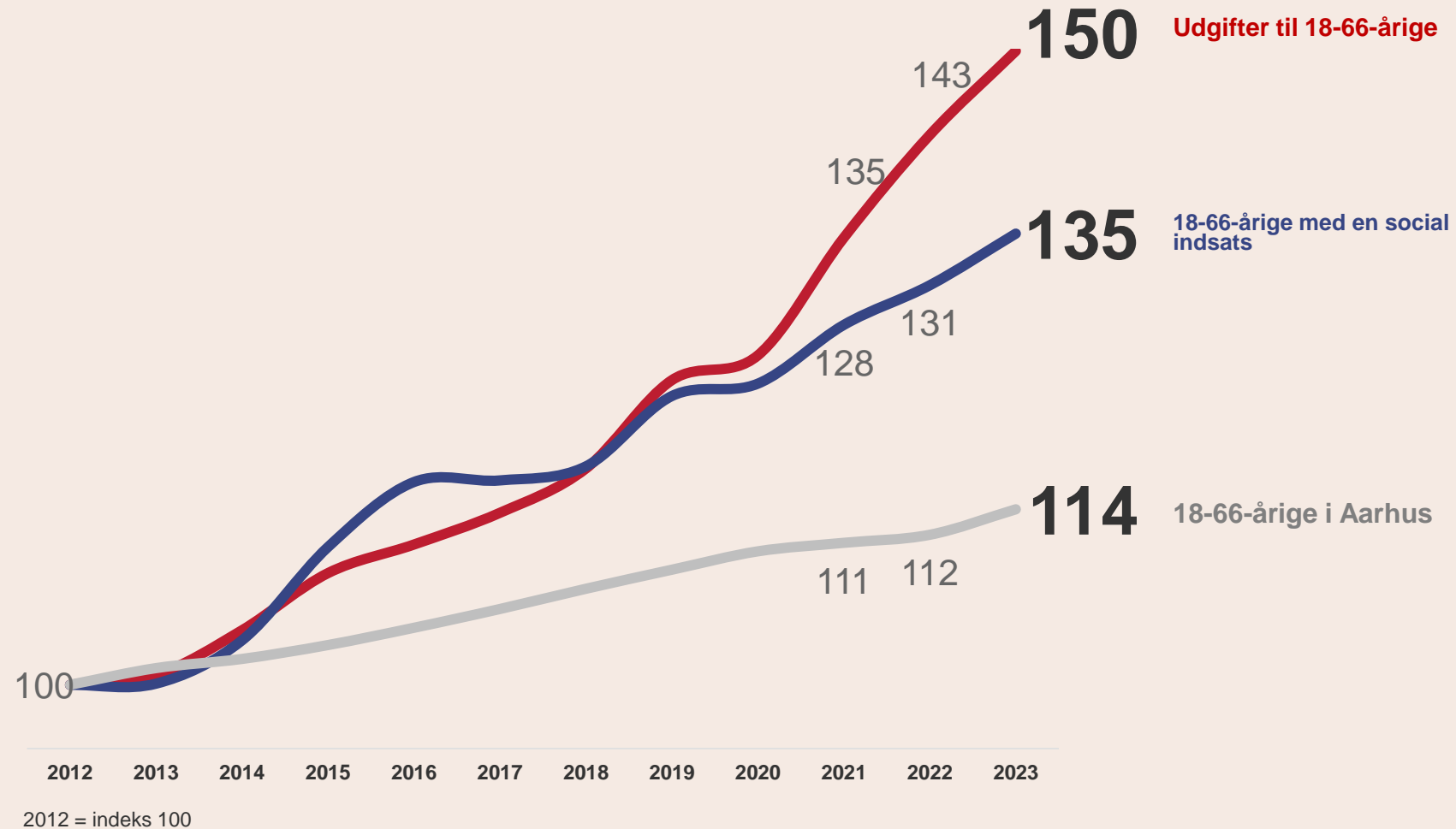

Siden 2012 er udgifterne til det specialiserede voksenområde steget med **50 pct.**

Mens antallet af personer med en social indsats ml. 18-66 år er steget med **35 pct.**

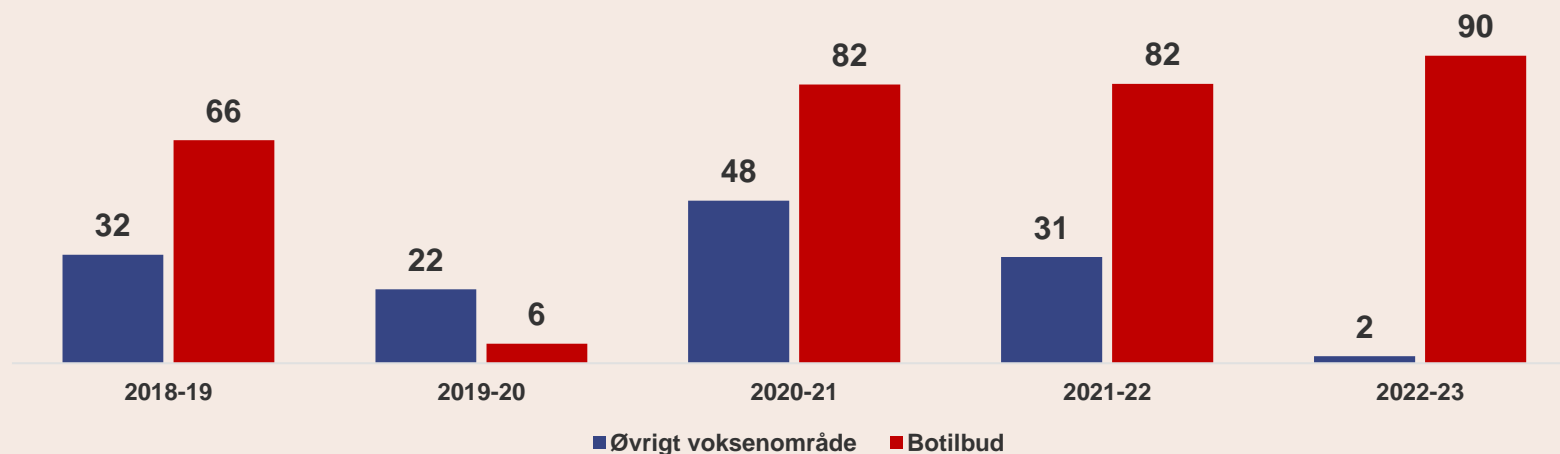
I samme periode er der kommet **14 pct.** flere aarhusianere i aldersgruppen 18-66 år

STRUKTURELLE UDFORDRINGER PÅ DET SPECIALISEREDE VOKSENOMRÅDE - UDGIFTERNE STIGER MARKANT MERE END BEFOLKNINGSUDVIKLINGEN

BOTILBUD DRIVER UDGIFTSVÆKSTEN

Udgiftsvækst på det specialiserede voksenområdet 2018-23
mio. kr.

Botilbud og strukturelle udfordringer på socialområdet

Udgiftsvæksten på botilbudsområdet er en af hovedårsagerne til de strukturelle udfordringer på det specialiserede socialområde. Det er den væsentligste enkeltstående forklaring på de seneste års merforbrug. Økonomiske potentialer forbundet med øget selvforsyning vil kunne dæmpe den forventede fremtidige udgiftsvækst på området og bidrage til at mindske de strukturelle udfordringer.

Ekspertudvalget på socialområdet har i deres anbefalinger peget på, at udvidelse af den kommunale botilbudskapacitet i form af servicelovsboliger kan være med til at løse de strukturelle udfordringer. Der blev fx som opfølgning på udvalgets anbefalinger afsat en lånepulje i 2025-26 ifm. aftale om kommunernes økonomi for 2024. Puljen har til formål at udvide den kommunale kapacitet og derigennem understøtte en mere rimelig prissætning på området.

Kilde: Ekspertudvalget på socialområdet, Endelig rapport, april 2024. Aftale om kommunernes økonomi for 2024

UDVIKLING SIDEN 2018 PÅ VOKSENOMRÅDET

På voksenområdet har der fra 2018 været en udgiftsvækst på 461 mio. kr.

Det er en stigning på 28 pct. siden 2018. På landsplan er udgifterne steget med ca. 10 pct.

Udgifter på botilbudsområdet er i perioden steget med 326 mio. kr. eller 70 pct. af den samlede udgiftsvækst på voksenområdet.

LARS – 34 ÅR

LARS 34 ÅR – BOR I MIDLERTIDIGT BOTILBUD UDEN FOR KOMMUNEN

Lars er 34 år og diagnosticeret med **paranoid skizofreni**. Han har et **misbrug og ligger kognitivt i den nedre del af normalområdet** og har bl.a. svært ved følelsesmæssig regulering. Lars' opvækst har været præget af stoffer og omsorgssvigt, og han har **dom til behandling ved retspsykiatrien** efter gentagende kriminalitet. Derudover er hans fysiske funktionsniveau nedsat som følge af flere færdselsuheld.

Lars har boet i et **eksternt midlertidigt botilbud i 3 år**. Lars udtrykker stor glæde ved at kunne fylde sin tilværelse med meningsgivende indhold, som han har mulighed for på det nuværende tilbuds interne aktivitetstilbud. Ligeledes **arbejder han i tilbuddets køkken**, og det er medvirkende til, at han er mindre misbrugende. Lars har mange gode kompetencer og færdigheder og ikke mindst lysten til at ville udvikle sig og ændre sin tilværelse til det bedre. Lars vil gerne tilbage til Aarhus-området, selvom der kan være risiko for at falde tilbage i misbrug.

Lars har fortsat behov for et botilbud med støtte og en struktureret hverdag, hvor der kan arbejdes med Lars' udvikling og positive relationer i et misbrugsfrit miljø.

I takt med at selvforsyningsgraden øges, vil det i højere grad blive muligt at tilbyde Lars et internt tilbud i Aarhus.

Driftsudgifter kan reduceres med minimum 85.000 kr. årligt.

Årlig udgift på et eksternt botilbud: 850.000 kr.

Årlig udgift på et internt botilbud: 765.000 kr.

Besparelse: 10 pct. af ekstern pris

Faglige potentialer: Hvad betyder det for Lars at få et internt tilbud frem for et eksternt?

Helhedsorientering og bedre koordination. Medarbejdere og ledere på tværs af myndighed og udførerled i et internt tilbud er i daglig eller ugentlig kontakt og kender hinanden. Derfor er det nemmere at samarbejde om at skræddersy den rette støtte til Lars, hvilket i højere grad skaber et helhedsorienteret tilbud.

Tættere opfølgning og fleksibilitet. Den tættere kontakt mellem medarbejdere og ledere gør det nemmere at opretholde en løbende opfølgning på Lars' progression og behov. Det giver mulighed for en mere dynamisk tilpasning af støtten i overensstemmelse med Lars' udvikling og individuelle behov, samtidig med at den mest effektive anvendelse af ressourcer sikres.

Hurtigere handling. Et internt tilbud giver bedre mulighed for at reagere umiddelbart på Lars' behov uden at skulle afvente beslutninger på et eksternt tilbud. Dette er vigtigt i tilfælde af akutte behov eller kritiske situationer, hvor øjeblikkelig handling er nødvendig.

Nærhed til familie og venner. Lars kan nemmere holde kontakten med familie, venner og omgangskreds, når han bliver boende i Aarhus.

ØKONOMISK POTENTIALE

Når en borger får et internt botilbud eller børne- og ungehjem i stedet for et eksternt, sparer Sociale Forhold og Beskæftigelse driftsudgifter. **Det samlede økonomiske potentiale er ca. 30 pct.** af udgiften til en eksternt plads. Heraf vedrører 10 procentpoint driftsudgifter og 20 procentpoint merudligning.

FORUDSÆTNINGER

Potentialet på 10 pct. forudsætter, at interne og eksterne tilbud er lige omkostningseffektive rent driftsmæssigt. Det betyder bl.a., at potentialet kun varierer en smule, afhængigt af hvilket støttebehov borgere i eksterne tilbud har. Hvis Aarhus Kommune herudover er mere effektive til at drive selve tilbuddet, vil potentialet være større.

ØKONOMISK POTENTIALE VED ØGET SELVFORSYNING

FIGUR 1. Der er et samlet økonomisk potentiale på 30 pct. af udgiften til en eksternt plads, når en borger får et internt tilbud i stedet for et eksternt

Samlet økonomisk potentiale

Indtægter som følge af merudligning

30 %

20 %

Kapitalomkostninger
MSB afholder i Aarhus Kommune
ikke udgifter til afskrivning og
forrentning af bygninger, grunde mv.

4 %

Stordriftsfordele administrativt
overhead, fx central økonomistyring

3 %

Stordriftsfordele centerledelse og
lokal administration

3 %

Driftsudgifter

Potentiale på minimum 10 pct. forbundet med Sociale Forhold og Beskæftigelses driftsudgifter findes, fordi driften af pladser i Aarhus Kommune kan gennemføres til lavere omkostninger end driften af eksterne pladser. Særligt pga. stordriftsfordele på administration, som ikke udvides proportionelt med driften. Hertil kommer potentialer vedr. kapitalomkostninger. Skønnet for potentialer forbundet med driftsudgifter er konservativt, fordi en række øvrige faktorer ved øget selvforsyning kan bidrage, herunder forbedrede styringsmuligheder og flere skatteindtægter.

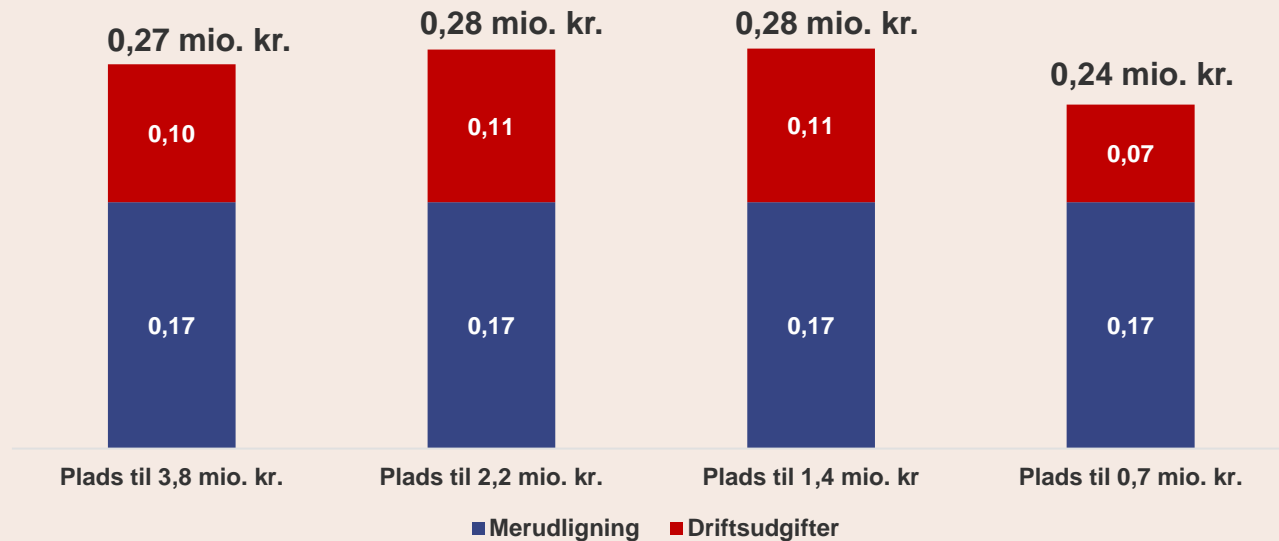
Øget kommunal udligning

Når en borger får et internt tilbud i stedet for et eksternt, fører det til **øget kommunal udligning på ca. 0,17-0,22 mio. kr. pr. plads.** Eller ca. 20 pct. af udgiften til en eksternt plads. Grunden er, at kommunens udgiftsbehov, som er et element i udligningsberegningen, siden 2021 er blevet opgjort pba. borgerens bopælskommune i stedet for betalingskommune som tidligere. Hvis borgere derfor bliver boende i Aarhus Kommune i stedet for at flytte ud af kommunen, undgår kommunen et tab i den kommunale udligning.

FOR HVER BORGER, DER FÅR ET INTERNT I STEDET FOR ET EKSTERNT TILBUD, ER DER ET POTENTIALE PÅ KNAPE 0,3 MIO. KR.

Økonomisk potentiale efter statsrefusion

Det økonomiske potentiale for driftsudgifter er mellem 0,07 mio. kr. og 0,11 mio. kr. pr. Plads, afhængigt af hvor stor udgiften til den konkrete plads er. Potentialet er 0,1 mio. kr. ved en pladspris på 3,8 mio. kr., mens det er 0,07 mio. kr. for en pladspris på 0,7 mio. kr. Dertil kommer potentialer ved øget merudligning, som i gennemsnit er ca. 170.000 kr. **Det samlede økonomiske potentiale ved øget selvforsyning er derfor ca. 0,28 mio. kr. pr. plads.**

Hvordan hænger potentialer på driftsudgifter sammen med statsrefusion?

Potentialer forbundet med driftsudgifter er 10 pct. pr. plads. Men herfra skal trækkes statsrefusion for særligt dyre enkeltsager. Når en plads bliver billigere ifm. øget selvforsyning, bl.a. fordi Aarhus Kommunes høster stordriftsfordele, falder refusionsindtægterne fra særligt dyre enkeltsager, se figur til højre. Det er grunden til, at en plads til 3,8 mio. kr. har et potentiale på 0,1 mio. kr. i stedet for 0,38 mio. kr.

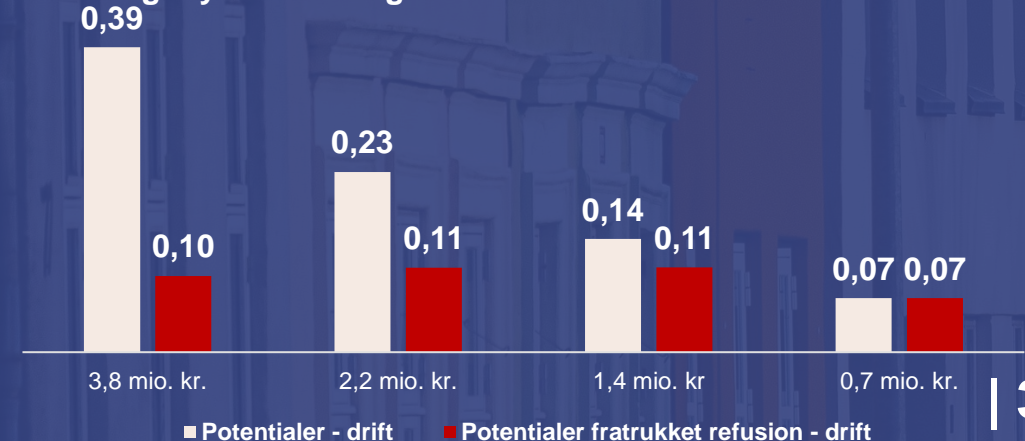
Potentialet er ekskl. øget selvforsyning af lærings- og beskæftigelsespladser. På disse pladser er potentialet også 10 pct. af driftsudgiften. Dette vil alt andet lige trække potentialerne en anelse op.

FAKTA – refusion for særligt dyre enkeltsager

Hvis udgifterne til ydelser efter serviceloven til én borger overstiger fastlagte grænseværdier, kan Aarhus Kommune få statsrefusion for en del af udgiften over grænsen.

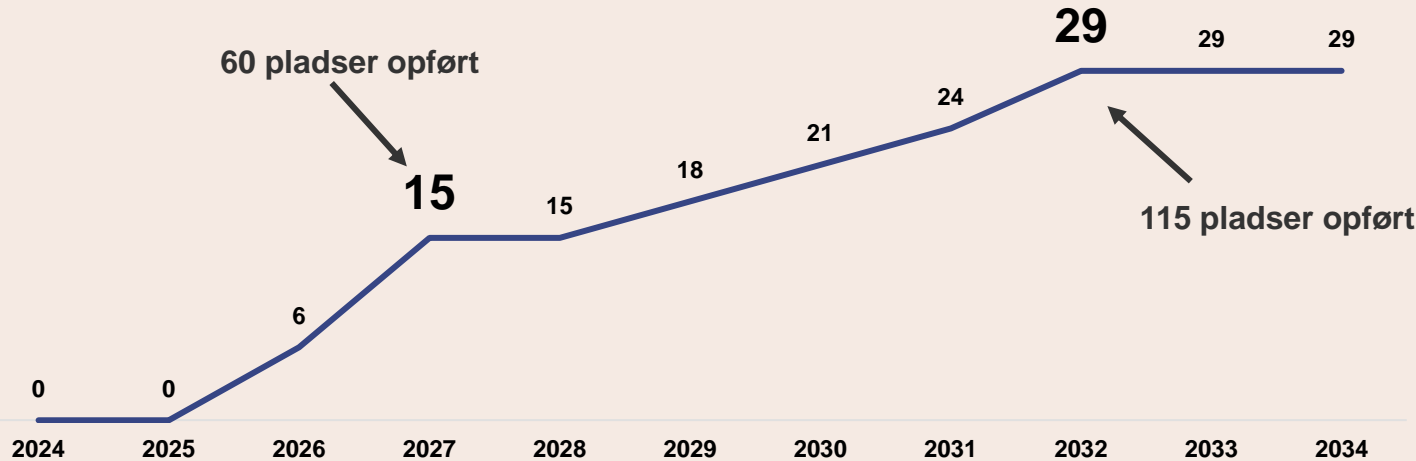
Grænse	Over 2,25 mio. kr.	1,78 mio. kr. - 2,25 mio. kr.	0,91-1,78 mio. kr.	Under 0,91 mio. kr.
Statsrefusion	75 pct.	50 pct.	25 pct.	Ingen refusion

Det driftsøkonomiske potentiale ifm. en plads til 3,8 mio. kr. mindskes fra 0,39 til 0,1 mio. kr. pga. mindskede indtægter fra særligt dyre enkeltsager

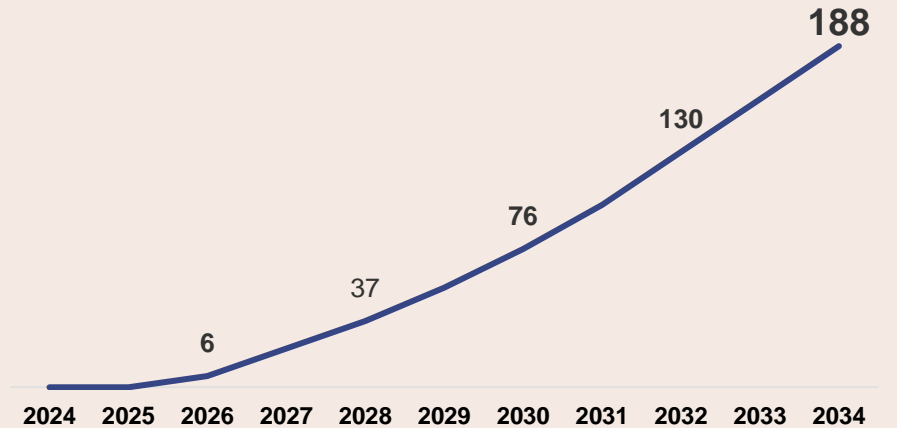
INDFASNING AF POTENTIALER, HVIS DER ETABLERES YDERLIGERE 115 PLADSER FREM MOD 2035

Mio. kr., permanente midler

*Indfasningsprofil er baseret på en skønsmæssig fordeling af udbygning frem mod 2032.

Akkumulerede potentialer ved udbygning på 115 pladser, mio. kr.

UDBYGNINGSBEHOV

Frem mod 2035 er der behov for at bygge **mindst 115 flere botilbudspladser** for at opfylde målsætningen om en selvforsyningsgrad på 80 pct.

POTENTIALER

En udvidelse på 60 pladser i 2025-26 giver potentiale på 15 mio. kr. varigt. Og en udvidelse på 55 pladser fordelt over årene frem mod 2032 giver et potentiale på yderligere 14 mio. kr. **I alt et potentiale på 29 mio. kr.** i 2032 og frem.

FINANSIERINGSBEHOV

En udvidelse på 115 pladser har et skønsmæssigt **finansieringsbehov på ca. 240 mio. kr.**